

Marzena Kwiecień

Plastyka

LUBIĘ

tworzyć

Przewodnik klasa
metodyczny

6

Projekt okładki
Magdalena Pilch

Opracowanie graficzne
Magdalena Pilch

Redakcja
Lidia Machura
Marzena Kwiecień
Marek Kornacki

Skład komputerowy
Adam Ziółkowski

Wykaz dysponentów praw autorskich do obrazów i zdjęć zamieszczonych w przewodniku metodycznym (według układu ilustracji i obrazów od góry; od lewej do prawej strony):

- s. 9 © Hein Nouwens/Shutterstock.com; © dedMazay/Shutterstock.com
s. 10 © majeczka/Shutterstock.com; © ArTono/Shutterstock.com; © Raquel Pedrosa/Shutterstock.com;
© pedrosala/Shutterstock.com
s. 13 © Dimitrios/Shutterstock.com
s. 22 © Eugene Sergeev/Shutterstock.com; © Dirk Ercken/Shutterstock.com; © Nomad_Soul/Shutterstock.com;
© pedrosala/Shutterstock.com; © André Klaassen/Shutterstock.com; © PerseoMedusa/Shutterstock.com
s. 23 © Wojciech Sygut; adamk78/Shutterstock.com; FotoChannels; Archiwum GE
s. 33 © Archiwum GE
s. 55 © Archiwum GE
s. 56 © Archiwum GE; © DOPhoto/Shutterstock.com; © Archiwum GE; © Rob Wilson/Shutterstock.com

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich. Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie publikacji w całości lub we fragmentach bez zgody wydawnictwa zabronione.

© Grupa Edukacyjna S.A. 2014

ISBN 978-83-7873-319-5

Grupa Edukacyjna S.A.
25-655 Kielce, ul. Łódzka 308
tel. 41 366 53 66, faks: 41 366 55 55
e-mail: mac@mac.pl, <http://www.mac.pl>

Druk i oprawa: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu

Spis treści

Wstęp	4
Temat 1: Architektura starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu.	6
Karta pracy 1.	9
Karta pracy 2.	10
Temat 2: Kolumna, jakiej nie wymyślili Grecy.	11
Karta pracy 3.	13
Temat 3: Rzeźba Grecji i Rzymu. Portret bez upiększeń.	14
Temat 4: Malarstwo greckie. Projekt wazy.	16
Temat 5: Średniowiecze. Architektura romańska i gotycka	19
Karta pracy 4.	22
Karta pracy 5.	23
Temat 6: Portal inny niż wszystkie.	24
Temat 7: Zamek obronny.	26
Temat 8: Średniowieczna iluminacja.	28
Temat 9: Sztuka renesansu: malarstwo, rzeźba, architektura.	30
Karta pracy nr 6.	32
Karta pracy nr 7.	33
Temat 10: Architektura renesansu – projekt attyki.	34
Temat 11: Malarstwo renesansu – kompozycja w kole.	36
Temat 12: Perspektywa zbieżna. Miasto, w którym chce się żyć.	38
Temat 13: Barok i klasycyzm. Podobieństwa i różnice.	41
Karta pracy 8.	44
Temat 14: Rama lustra w barokowym stylu.	45
Temat 15: Barok i klasycyzm. Projekt tapety.	47
Temat 16: Barok i klasycyzm. Projekt parteru ogrodowego.	49
Temat 17: Sztuka XIX wieku – główne style i kierunki.	52
Karta pracy 9.	55
Karta pracy 10.	56
Temat 18: To robi silne wrażenie – interpretacja obrazu.	57
Temat 19: Nowe metody malowania – dywizjonizm i pointylizm.	59
Temat 20: Mój pokój. Inspirująca twórczość Vincenta van Gogha.	61
Temat 21: Sztuka XX wieku – nowe style.	64
Karta pracy 11.	66
Temat 22: Architektura jak z bajki. Antonio Gaudi i Friedensreich Hundertwasser.	67
Temat 23: Sztuka XX wieku. Relief konstruktywistyczny.	69
Temat 24: Kierunki w malarstwie. Projekt op-art.	71
Temat 25: Sztuka XX wieku: obrazy bezkształtne i popularne.	73
Temat 26: Obrazy i mapy myśli.	76
Karta pracy 12.	78
Temat 27: Opisujemy obrazy.	79
Temat 28: Odwiedzamy wirtualne muzea.	81
Temat 29: Wystawa niezwykłych dzieł.	83
Temat 30: Sylwetki wybranych polskich twórców ludowych.	85
Temat 31: Czy znasz wszystkie tajemnice sztuk plastycznych? Wielki quiz – powtórzenie materiału.	87
Plan pracy dydaktycznej	88

Wstęp

Od zarania dziejów człowiek za pomocą różnych środków wizualnego kształtowania przestrzeni zdołał stworzyć system znaków i obrazów, które z jednej strony są odzwierciedleniem otaczającego świata – odnoszą się do konkretnych rzeczy, a z drugiej – formy domyślne, symboliczne oraz całkowicie nowe, niemające odpowiedników w naturalnym otoczeniu, w tym formy abstrakcyjne. Było to (i jest) możliwe dzięki wytwarzaniu przez człowieka języka wypowiedzi plastycznej, co bywa także określane jako środki wyrazu. Każda epoka rozwoju plastyki oraz oddzielny region kulturowy wypracowały odmienne i zmieniające się środki wyrazu, mimo że podstawowe elementy formy pozostały względnie takie same.¹

W klasach 4 i 5 publikacje *Plastyka. Lubię tworzyć* stopniowo wprowadzały ucznia w język plastyki, wyjaśniając nowe pojęcia i poszerzając wiedzę o dziedzinach sztuki takich jak: rysunek, malarstwo, rzeźba, grafika, architektura, sztuka użytkowa, fotografia, film, teatr. Podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, jak i przewodnik metodyczny pod tym samym tytułem, będący komplementarną częścią podręcznika skierowaną do nauczyciela, to publikacje, które starają się przybliżyć uczniowi ów „system znaków i obrazów” charakterystycznych dla najważniejszych epok w historii sztuki w europejskim regionie kulturowym. Wszystko po to, aby uczeń potrafił rozpoznać wybrane dzieła architektury i sztuk plastycznych należące do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury oraz opisać ich funkcje i cechy charakterystyczne na tle epoki, posługując się podstawowymi terminami i pojęciami właściwymi dla tych dziedzin sztuki. Podstawa programowa ściśle określa to wymaganie, a niniejszy przewodnik metodyczny prezentuje komplet metod pozwalających na jego realizację w zespołach klasowych. To propozycja dla nauczycieli, którzy preferują nauczanie polimetryczne, łączące w sobie różne metody podczas jednej lekcji. Przewodnik metodyczny zawiera materiały umożliwiające nauczycielowi realizację podstawy programowej, m.in. plan pracy dydaktycznej, scenariusze lekcji wraz z materiałem wizualnym w postaci prezentacji na płycie CD. Scenariusze lekcji zawarte w przewodniku metodycznym i prezentacje na płycie CD są komplementarne z tematami w podręczniku, na płycie CD i zadaniami plastycznymi w zeszycie ćwiczeń. Dzięki temu, każda lekcja plastyki będzie ciekawa i zróżnicowana pod względem zastosowanych metod dydaktycznych.

¹ Stanisław Leon Popek *Psychologia twórczości plastycznej*, fragm., s.33., wyd. Impuls, Kraków 2010.

Zagadnienia	Tematy przewidziane do realizacji w klasie 6	Liczba godzin lekcyjnych
Starożytność	1. Architektura starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu	1
	2. Kolumna, jakiej nie wymyślili Grecy	1
	3. Rzeźba Grecji i Rzymu. Portret bez upiększeń	1
	4. Malarstwo greckie. Projekt wazy	2
Średniowiecze	5. Średniowiecze. Architektura romańska i gotycka	1
	6. Portal inny niż wszystkie	2
	7. Zamek obronny	1
	8. Średniowieczna iluminacja	1
Renesans	9. Sztuka renesansu: malarstwo, rzeźba, architektura	1
	10. Architektura renesansu – projekt attyki	1
	11. Malarstwo renesansu – kompozycja w kole	1
	12. Perspektywa zbieżna. <i>Miasto, w którym chce się żyć</i>	2
Barok i klasycyzm	13. Barok i klasycyzm. Podobieństwa i różnice	1
	14. Rama lustra w barokowym stylu	1
	15. Barok i klasycyzm. Projekt tapety	1
	16. Barok i klasycyzm. Projekt parteru ogrodowego	1
Sztuka XIX wieku	17. Sztuka XIX wieku – główne style i kierunki	1
	18. <i>To robi wrażenie</i> – interpretacja obrazu	1
	19. Nowe metody malowania – dywizjonizm i pointylizm	1
	20. <i>Mój pokój</i> . Inspirująca twórczość Vincenta van Gogha	1
Sztuka XX wieku	21. Sztuka XX wieku – nowe style	1
	22. Architektura jak z bajki. Antonio Gaudí i Friedensreich Hundertwasser	1
	23. Sztuka XX wieku. Relief konstruktywistyczny	1
	24. Kierunki w malarstwie. Projekt op-art	1
	25. Sztuka XX wieku: obrazy bezkształtne i popularne	1
Obrazy	26. Obrazy i mapy myśli	1
	27. Opisujemy obrazy	1
Muzeum	28. Odwiedzamy muzea w rzeczywistości wirtualnej.	1
	29. Wielka wystawa wszystkich dzieł	1
Artyści ludowi	30. Sylwetki wybranych polskich twórców ludowych	1

Temat 1: Architektura starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wie, co to jest Akropol;
- opisuje konstrukcję Partenonu, używając pojęć: *kolumnada, tympanon, fryz, cella, styl dorycki*;
- wymienia trzy porządki w architekturze greckiej: dorycki, joński, koryncki;
- zna konstrukcję kolumny: baza, trzon, kapitel;
- wskazuje różnice w konstrukcji kolumn reprezentujących trzy porządki;
- wskazuje charakterystyczne elementy świątyni Erechtejon, posługując się pojęciem *kariatydy*;
- wymienia i opisuje na przykładach charakterystyczne budowle rzymskie – świątynie, amfiteatry, akwedukty;
- opisuje Koloseum, używając pojęć: *amfiteatr, arkady*;
- opisuje Panteon, używając pojęć: *kopuła, fasada, tympanon*;
- wie, że łuki triumfalne, pomniki i kolumny były wznoszone w starożytnym Rzymie na cześć zwycięskich władców, rozróżnia te budowle.

Metody pracy:

miniwykład poparty prezentacją, praca z podręcznikiem, pogadanka, samodzielne rozwiązywanie problemów – karty pracy.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 1. *Wokół piękna i harmonii*, temat: *Architektura*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenia 1., 2. lub karty pracy (1., 2.) dołączone do scenariusza,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Starożytność – Architektura*.

Materiały dla ucznia: ołówek, długopis.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: praca w zespołach 2-, 3-osobowych.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

- Omówienie rozdziału *Wokół piękna i harmonii. Architektura*, dotyczącego budowli, jakie powstawały w starożytnej Grecji i Rzymie. Nauczyciel przedstawia uczniom temat w formie miniwykładu wzbogaconego prezentacją zabytków starożytnych znajdującą się na płycie dołączonej do podręcznika. Miniwykład powinien zawierać rozwinięcie tematyki niżej wymienionych treści kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Starożytna Grecja i Ateny kolebką kultury europejskiej.*
- *Akropol – wzgórze z kompleksem świątyń.*
- *Partenon i Erechtejon – cechy świątyni greckiej.*
- *Definicje pojęć: kolumna, kolumnada, tympanon, fryz.*
- *Zasadniczy element w architekturze greckiej, który pozwala określić porządek architektoniczny, czyli styl budowli, to kolumny.*
- *Trzy style: dorycki (najstarszy, prosty w formie; kolumny bez baz, żłobkowane trzony zwężające się ku górze, głowice kolumn o kształcie kwadratowej płyty na „kamiennej poduszce”; przykład: Partenon); joński (elegancki i ozdobny; smukłe kolumny ustawione na bazach, głowice w formie wolut; zamiast kolumn stosowano niekiedy posągi kobiece – kariatydy; przykład: Erechtejon); koryncki (dekoracyjny; bardzo smukłe kolumny, głowice przypominały kosze liści akantu).*
- *Rzym – miasto słynące z zabytków starożytności: Koloseum, Panteon, łuki triumfalne, akwedukty.*
- *Amfiteatr rzymski Koloseum (wzniesiony na planie elipsy, cztery piętra: trzy pierwsze to arkady (łuki wsparte na filarach), rozdzielone kolumnami w porządkach doryckim, jońskim i korynckim; czwarte to masywny mur z małymi oknami).*
- *Świątynia Panteon poświęcona wielu bogom (budowla oparta na planie koła i przykryta kopułą (sklepienie w formie półkuli) z otworem w środku; fasada (ściana przednia z wejściem głównym) z rzędem ośmiu kolumn w porządku korynckim i tympanonem).*
- *Łuki triumfalne (poświęcone ważnym wydarzeniom lub osobom – złożone z arkad: jednej lub trzech; często zdobione kolumnami; nad gzymsem znajdowała się kamienna płyta z wyrytym napisem upamiętniającym wydarzenie lub osobę, ku czci której postawiono budowlę).*
- *Akwedukty (wodociągi, które miały kształt mostów wspartych na arkadach).*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Pogadanka po miniwykładzie na temat architektury starożytnej, wzbogacona pokazem fotografii z zamieszczonej na płycie galerii architektury starożytnej.

Przykładowe pytania i zagadnienia do rozmowy:

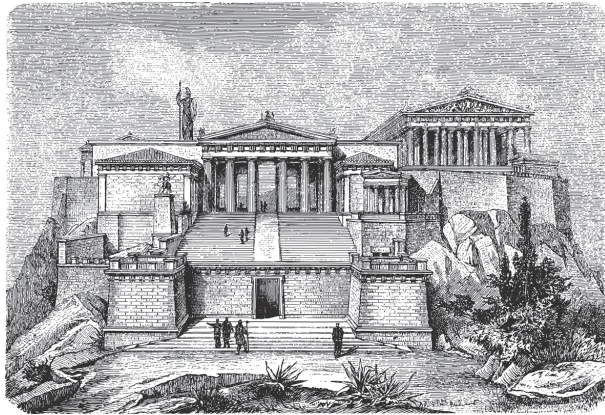
- *Jakie świątynie znajdują się na Akropolu?*
- *Wymień cechy charakterystyczne Partenonu i Erechtejonu?*
- *Czym jest kolumna?*
- *Jakie style stosowano w architekturze starożytnej Grecji?*
- *Wyjaśnij pojęcia: kolumnada, fryz, tympanon, arkady, kopuła?*
- *Czym jest Koloseum?*
- *Czym jest Panteon?*
- *Jaką funkcję pełniły łuki triumfalne?*
- *Do czego służył akwedukt?*
- *Samodzielna praca uczniów z kartami pracy 1 i 2 (można wykorzystać karty w zeszycie ćwiczeń lub przedstawione poniżej).*

3. Rekapitulacja:

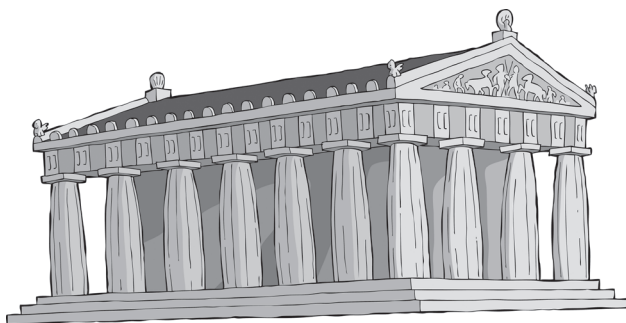
Poszczególne zespoły prezentują wyniki swojej pracy. Omówienie wyników prac i ocena.

Karta pracy 1.

1. Rozpoznaj kompleks architektoniczny przedstawiony na rysunku, podaj jego nazwę i napisz, gdzie się znajduje. Opisz budowlę.

2. Narysuj ołówkiem linie łączące wybrane elementy przedstawionej na rysunku budowli z odpowiadającymi im określeniami.

kolumna

kolumnada

tympanon

fryz

Karta pracy 2.

1. Podpisz przedstawione budowle i wymień funkcje, które pełniły.

Temat 2: Kolumna, jakiej nie wymyślili Grecy.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- definiuje pojęcie: *kolumna*;
- rozróżnia style w architekturze starożytnej Grecji;
- tworzy własną pracę plastyczną, prawidłowo stosując wiedzę o budowie kolumny;
- tworzy prace, stosując różne techniki i narzędzia plastyczne;
- wymienia trzy porządki w architekturze greckiej: dorycki, joński, koryncki;
- zna budowę kolumny: baza, trzon, kapitel;
- wskazuje różnice w konstrukcji kolumn reprezentujących trzy porządki;
- wskazuje charakterystyczne elementy świątyni Erechtejon, posługując się pojęciem *kariatydy*.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 1. *Wokół piękna i harmonii*, temat: *Architektura*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 2. lub karta pracy 3., dołączona do scenariusza,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Starożytność – Architektura*,
- prezentacja *Starożytne kolumny* znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, papier kolorowy, niepotrzebne kolorowe czasopisma i magazyny, klej, nożyczki, ołówek, kredki, flamastry.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

- Nauczyciel, pokazując uczniom slajdy z prezentacji *Starożytne kolumny*, zapoznaje ich z definicją i informacjami na temat funkcji i stylów kolumn w architekturze starożytnej (z włączeniem architektury starożytnego Rzymu).

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Kolumny, czyli pionowe podpory składające się z bazy, trzonu i głowicy, jako zasadniczy element w architekturze starożytnej, pozwalający określić porządek architektoniczny (styl) budowli.*
- *Trzy główne style kolumn w starożytnej Grecji: dorycki (najstarszy, prosty w swojej formie, kolumny bez baz, żłobkowane trzony zwężające się ku górze, głowice kolumn w kształcie kwadratowej płyty na „kamiennej poduszce”; przykład: kolumny Partenonu); joński (elegancki i ozdobny, smukłe kolumny ustawione na bazach; głowice w formie wolut; zamiast kolumn stosowano niekiedy posągi kobiece – kariatydy; przykład: kolumny Erechtejonu); koryncki (dekoracyjny, bardzo smukłe kolumny; głowice przypominały kosze liści akantu).*
- *Popularne style rzymskie:
Styl kompozytowy – porządek architektoniczny, który łączy w sobie cechy stylu jońskiego i korynckiego. Wyróżnia go: kolumna ustawiona na piedestale i forma głowicy – górna jej część uformowana jest z wolut ułożonych po przekątnej, poniżej widać koszyk z liści akantu.
Styl toskański – porządek, który wykształcił się z greckiego porządku doryckiego. Kolumny stylu toskańskiego różnią się jednak od doryckich tym, że mają gładkie trzony bez żłobień i są osadzone na bazach.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Samodzielna praca uczniów pod kierunkiem nauczyciela, który obserwuje działania uczniów, dokonuje korekty, wspiera i motywuje do działania.
- Uczniowie wykorzystują zdobytą wiedzę do wykonania zadań na karcie pracy. Najpierw, indywidualnie, definiują kolumnę własnymi słowami (bez pomocy podręcznika) i zapisują tę definicję na karcie, następnie wykonują projekt nietypowej, oryginalnej kolumny. Inspiracją mogą być kariatydy – jako kolumny – posągi kobiet, jak również fotografie ułożonych w kolumnę książek, ciastek, truskawek czy kostek do gry (nauczyciel znajdzie je w zeszytce ćwiczeń i w prezentacji).
- Pracę plastyczną z wyobrażeniem nietypowej kolumny uczniowie wykonują w technice kolażu lub kolorowymi kredkami w zeszytce ćwiczeń czy na kartce z bloku technicznego.

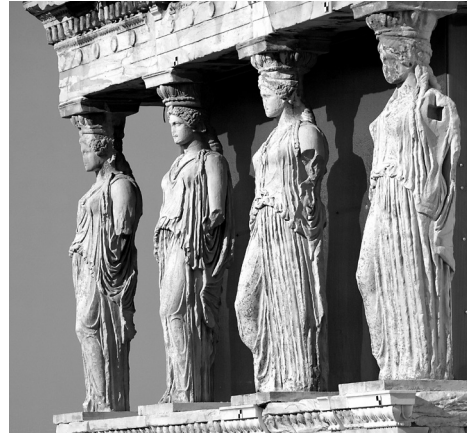
3. Rekapitulacja:

- Wystawa lub prezentacja prac przez wybranych lub chętnych uczniów.
- Omówienie:
 - Czym jest kolumna i jakimi innymi słowami możemy ją określić?
 - Która praca przedstawia temat oryginalnie i różni się od innych?
- Podsumowanie i ocena prac.

Karta pracy 3.

1. Napisz, czym w architekturze starożytnej Grecji i Rzymu jest kolumna, jak wygląda i jakie pełni funkcje.

KOLUMNA _____

2. Wykonaj kolaż lub narysuj dowolną kolumnę o nietypowym kształcie. Zainspiruj się fotografią przedstawiającą kariatydy oraz ilustracjami z prezentacji.

Temat 3: Rzeźba Grecji i Rzymu. Portret bez upiększeń.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- charakteryzuje rzeźbę grecką pod względem sposobu przedstawiania postaci ludzkiej i proporcji;
- charakteryzuje portret realistyczny w rzeźbie;
- rozpoznaje i definiuje rzeźbiarski portret realistyczny – analizuje dzieło architektury starożytnego Rzymu;
- określa portret jako temat dzieł sztuki;
- tworzy portrety, stosując różne techniki i narzędzia plastyczne;
- zna wielkich greckich rzeźbiarzy starożytnych: Fidiasza, Myrona i Polikleta, a także ich dzieła;
- wymienia cechy rzymskiego portretu realistycznego.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 1. *Wokół piękna i harmonii*, temat: *Rzeźba*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 3.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Starożytność – Rzeźba*.

Materiały dla ucznia:

glina samoutwardzalna, plastikowy nożyk, dostępne narzędzia rzeźbiarskie, tekturka formatu A5.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

- Zapoznanie się z treściami podręcznika dotyczącymi rzeźby starożytnej i omówienie przedstawionych dzieł sztuki (przez głośne lub ciche czytanie rozdziału 1. *Wokół piękna i harmonii*, temat: *Rzeźba*).

- Pogadanka po zapoznaniu się z treścią podręcznika na ten temat: systematyzacja i podsumowanie wiadomości przez nauczyciela z uwzględnieniem treści kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

Rzeźba odgrywała istotną rolę w sztuce starożytnej. Artyści rzeźbili najczęściej w marmurze. Grecja – słynni rzeźbiarze: Fidiasz (posąg Ateny, stojący na Akropolu, oraz Zeusa, znajdujący się w Olimpii), Myron (jako pierwszy przedstawiał postacie w układzie dynamicznym – Dyskobol), Poliklet (twórca kanonu proporcji, dotyczącego ciała ludzkiego – Doryforos). Rzeźby greckie są idealistyczne, przedstawiają idealnie piękne postacie ludzkie.

Rzeźby rzymskie są realistyczne, czyli dalekie od idealnych greckich proporcji i piękna. Rzeźbiarze starożytnego Rzymu przedstawiali ludzi takimi, jakimi byli naprawdę. Portrety rzymskie przedstawiają często starszych mężczyzn z podkreśleniem fizycznych cech podeszłego wieku: zmarszczek, bruzd wokół ust i na czole, zapadniętych policzków, głęboko osadzonych oczu.

Posąg konny – rodzaj rzeźby, który wykształcił się w starożytnym Rzymie; najsłynniejszy posąg konny to statua cesarza Marka Aureliusza.

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Zadanie plastyczne polega na wykonaniu przez uczniów płaskorzeźby z gliny przedstawiającej realistyczny lub idealistyczny portret wybranego kolegi lub koleżanki (może też być tak, że uczniowie wykonują portret, a dopiero potem, na podsumowaniu określają, czy jest on realistyczny czy idealistyczny). Rozkładają równomiernie ok. 1–2-centymetrową warstwę gliny na tekturce i wykonują portret, odejmując niepotrzebną glinę za pomocą plastikowego nożyka lub dostępnych narzędzi rzeźbiarskich. Inspirują się fotografiami posągów starogreckich (przedstawionymi w podręczniku) i rzeźbionych portretów władców starożytnego Rzymu (znaleźć je można w zeszycie ćwiczeń, na płycie dołączonej do podręcznika: *Galerie – Starożytność – Rzeźba* lub na stronie internetowej: http://pl.wikipedia.org/wiki/Cesarze_rzymscy).
- Samodzielna praca uczniów. Nauczyciel obserwuje pracę uczniów, dokonuje dyskretnej korekty i naprowadza na właściwe rozwiązania.

3. Rekapitulacja:

- Omówienie i ocena prac.
Pod kierunkiem nauczyciela uczniowie porównują swoje prace, wskazują różnice między nimi; odpowiadają na pytanie:
– Jaki rodzaj portretu przeważa wśród zaprezentowanych płaskorzeźb waszego autorstwa?
- Kluczowe kryteria oceny prac:
– wykonanie płaskorzeźby przez odejmowanie materiału rzeźbiarskiego (gliny);
– zastosowanie w pracy wiedzy o tym, czym charakteryzuje się portret realistyczny, a czym – idealistyczny;
– zaangażowanie i estetyczne wykonanie zadania plastycznego.

Temat 4: Malarstwo greckie. Projekt wazy.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie *ceramika*;
- wymienia i opisuje dwa typy malarstwa wazowego: czarnofigurowy i czerwonofigurowy;
- rozróżnia motywy dekoracyjne, takie jak: meander, palmeta, ornament falowy i astragal;
- tworzy własną pracę plastyczną, stosując greckie motywy dekoracyjne.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 1. *Wokół piękna i harmonii*, temat: *Inspiracje sztuką starożytną. Malarstwo greckie*,
- alternatywnie: zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 4.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Starożytność – Malarstwo*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, czerwona farba plakatowa, miękki i gruby pędzel, świeca, czarny tusz kreślarski, wykałaczki lub patyki do szaszłyków.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

- Uczniowie analizują ilustracje zamieszczone w rozdziale podręcznika: *Inspiracje sztuką starożytną. Malarstwo greckie*.
- Nauczyciel omawia temat w formie miniwykładu, uwzględnia treści kluczowe i prezentuje wazy przedstawione w *Galerii* znajdującej się na płycie dołączonej do podręcznika.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Ceramika to rzemiosło polegające na tworzeniu z gliny przedmiotów użytkowych i artystycznych. Wyroby te utrwała się przez wypalanie w piecach w wysokiej temperaturze.*
- *Wazy greckie były naczyniami użytkowymi, miały różne kształty i odznaczały się doskonałą techniką wykonania i niezwykłą dekoracją malarską.*
- *W starożytnej Grecji wykształciły się dwa style malowania waz: czarnofigurowy i czerwonofigurowy. Zdobienia wykonane w pierwszym z nich przedstawiały czarne sylwetki na czerwonym tle, wydobywane liniami rytymi w glinie. Dekorowanie w stylu czerwonofigurowym polegało na malowaniu pędzlami czerwonych figur na czarnym tle.*
- *W zdobieniach waz greckich tematami były sceny mitologiczne, sceny z życia codziennego lub ważne wydarzenia historyczne. Przedstawiano je zazwyczaj na centralnej części wazy, zwanej brzuścem. Pozostałe części wazy dekorowano pasami, na których widniały najczęściej motywy takie jak: meander, palma, ornament falowy i astragal.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Nauczyciel przypomina, że greckie malarstwo wazowe to jedyna forma malarstwa starożytnej Grecji, jaka przetrwała do naszych czasów. Zadanie plastyczne polega na tym, że każdy uczeń – jak starogrecki artysta malarz – projektuje dekorację wazy greckiej.
- Uczniowie wykonują projekt wazy greckiej w technice sgraffito, wybierają jej kształt spośród przedstawionych w podręczniku.
- Tematem sceny na brzuścu wazy jest wydarzenie z życia ucznia, scena rodzajowa.
- Ornamenty na podstawę i szyjkę wazy uczniowie wybierają spośród tych, które przedstawiono na ilustracjach.
- Sposób wykonania: najpierw całą powierzchnię kartki A4 z bloku technicznego trzeba pomalować czerwoną farbą. Kiedy farba wyschnie, należy dokładnie pokryć zamalowaną powierzchnię woskiem ze świecy – uczniowie rysują świecą tak jak kredką.
- Warstwę wosku pokrywają dokładnie czarnym tuszem kreślarskim, to długotrwałe zajęcie, wymagające cierpliwości. Następnie czekają, aż tusz wyschnie.
- Jeśli waza ma być czerwonofigurowa, uczeń rysuje zaostrzonym patyczkiem (np. wykałaczką) scenę i ornamenty, które chce przedstawić; jeśli czarnofigurowa – zadanie będzie trudniejsze – musi zostawić czarne ornamenty i figury, a wybrać patyczkiem tło, które będzie czerwone.
- Samodzielna praca uczniów pod kierunkiem nauczyciela, który obserwuje i – jeśli trzeba – naprowadza na właściwe rozwiązania.
- Alternatywą dla tego zadania może być ćwiczenie 4. z zeszytu ćwiczeń.

3. Rekapitulacja:

Ogólne podsumowanie lekcji przez nauczyciela.

- Kryteria kluczowe oceny:
 - estetyka i samodzielność wykonania pracy,
 - przedstawienie w pracy plastycznej właściwego kształtu wazy, sceny rodzajowej na brzuścu i starogreckich ornamentów na pozostałych częściach wazy,
 - zastosowanie techniki sgraffito.
- Uczniowie omawiają swoje prace i wzajemnie je oceniają.

Temat 5: Średniowiecze. Architektura romańska i gotycka.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- rozróżnia i opisuje dwa style w sztuce średniowiecznej: romański i gotycki;
- wymienia typy budowli średniowiecznych;
- opisuje kościół romański, używając pojęć: *absyda, plan krzyża łacińskiego, prezbiterium, sklepienie kolebkowe, sklepienie krzyżowe, portal*;
- opisuje kościół gotycki, używając pojęć: *absyda, plan krzyża łacińskiego, prezbiterium, portal, łuk ostry, łuki przyporowe, sklepienie żebrowe*;
- wymienia i opisuje polskie zabytki średniowieczne: kolegiatę w Tumie i kościół Mariacki w Krakowie.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne, wyjście w plener.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 2. *Epoka katedr i zamków*, temat: *Architektura*,
- alternatywnie: zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 6.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Średniowiecze – Architektura*.

Materiały dla ucznia:

karty pracy (z zeszytu ćwiczeń lub przewodnika metodycznego).

Czas trwania zajęć: 2 razy 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

- Uczniowie analizują fotografie i reprodukcje z rozdziału 2. *Epoka katedr i zamków*, temat: *Architektura*;
- Miniwykład poprowadzony przez nauczyciela, ilustrowany fotografiami i reprodukcjami z *Galerii – Średniowiecze – Architektura* znajdującej się na dołączonej do podręcznika płycie, uwzględniający treści kluczowe przedstawione poniżej.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Okres średniowiecza wypełniają dwa style w sztuce: romański (XI–XIII wiek) oraz gotycki (XII–XV wiek).*

Charakterystyczne elementy kościołów romańskich:

- przysadzista, zwarta bryła,
- małe okna zwieńczone łukiem półkolistym,
- wieże o geometrycznych kształtach zakończone hełmami,
- dwuspadowy dach nad centralną częścią świątyni i jednospadowy nad częściami bocznymi
- absyda, prezbiterium, sklepienia kolebkowe, krzyżowe i kopuły,
- sklepienia kolebkowe tworzą półkoliste łuki w kształcie kolebki, kształt sklepień krzyżowych wynika ze skrzyżowania dwóch kolebek,
- nawy oddzielone od siebie arkadami,

Charakterystyczne elementy kościołów gotyckich:

- łuk ostry,
- łuki przyporowe stosowane na zewnątrz bardzo wysokich gotyckich katedr,
- trzy portale (wejścia) zakończone łukiem ostrym o bogatej dekoracji rzeźbiarskiej, tworzące dolną część fasady świątyni,
- rozeta nad wejściem głównym,
- smukłe wieże wieńczące gotyckie świątynie,
- sklepienie żebrowe, występujące w wielu odmianach różniących się układem żeber,
- witraże umieszczane w wysokich oknach zakończonych łukiem ostrym.

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Pogadanka po miniwykładzie na temat architektury średniowiecznej, wzbogaconym pokazem fotografii z galerii architektury średniowiecznej znajdującej się na płycie dołączonej do podręcznika.

Przykładowe pytania i zagadnienia do rozmowy:

- *Jak można opisać budowlę romańską?*
- *Jakie niepowtarzalne cechy ma budowla gotycka?*
- *Co łączy obiekty architektoniczne powstałe w średniowieczu, a co je różni?*
- *Wyjaśnij znaczenie pojęć: absyda, prezbiterium, sklepienia kolebkowe, krzyżowe, łuk ostry, witraż, łuk przyporowy.*
- Samodzielna praca uczniów z kartami pracy 4. i 5. (można wykorzystać karty zamieszczone w zeszycie ćwiczeń lub przedstawione poniżej).
- Na kolejnej lekcji uczniowie wyruszają na wyprawę poszukiwawczą w plener z aparatem fotograficznym lub ołówkiem i szkicownikiem. Celem poszukiwań są romańskie lub gotyckie budowle. Jeśli nie uda im się ich odnaleźć, fotografują lub szkicują te elementy w architekturze najbliższej okolicy, które najbardziej im te style przypominają.

3. Rekapitulacja:

Poszczególne osoby lub zespoły prezentują wyniki swojej pracy.

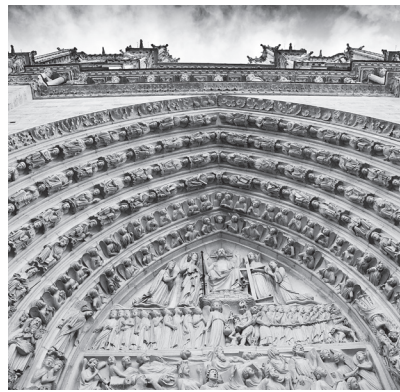
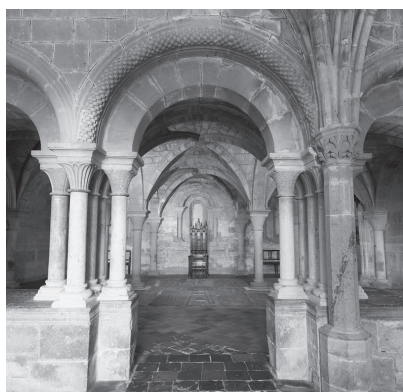
Prezentują wypełnione karty pracy, a także wybrane i wydrukowane fotografie lub szkice budowli, które wykonali w plenerze.

Wspólne omówienie wyników prac i ocena.

Karta pracy 4.

- Rozpoznaj style architektoniczne, w których wzniesione zostały budowle przedstawione na zdjęciach. Połącz zdjęcia z właściwą nazwą stylu.

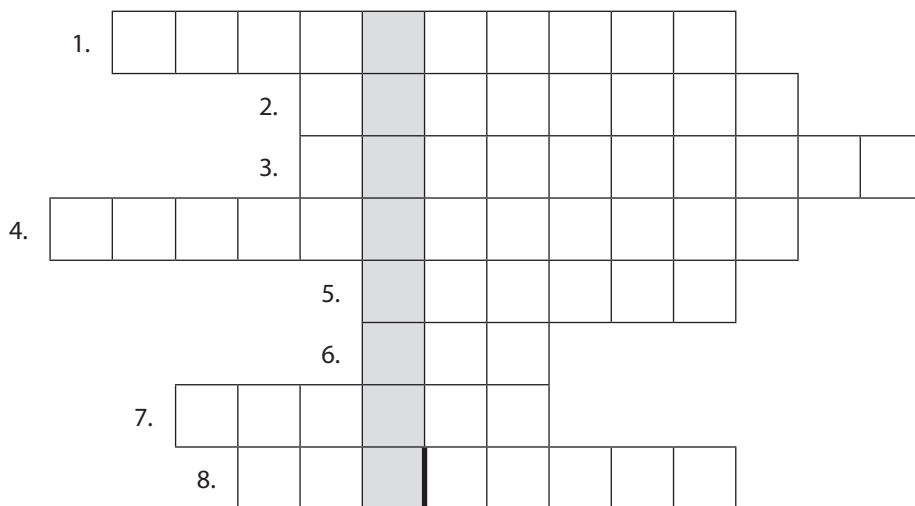
STYL ROMAŃSKI

STYL GOTYCKI

Karta pracy 5.

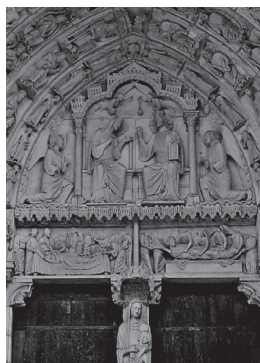
1. Rozwiąż krzyżówkę.

1. Konstrukcja budowlana zamykająca od góry pomieszczenie (sufit).
2. W malarstwie i rzeźbie ozdobny pas z dekoracyjnymi motywami roślinnymi lub zwierzęcymi.
3. Inna nazwa miniatury, barwnego obrazu małych rozmiarów, scenki rozpoczynającej rozdział w średniowiecznej księdze.
4. Miejsce w kościele, gdzie znajduje się ołtarz główny.
5. Wejście zdobione płaskorzeźbami, w średniowieczu – często w kształcie łuku.
6. pod łączycą, znajduje się w nim znana kolegiata.
7. Przybudówka na planie półkola, zamykająca prezbiterium.
8. Charakterystyczny element gotyckich budowli.

Hasło: _____

2. Rozpoznaj i podpisz dzieła, których fragmenty przedstawiają poniższe fotografie.

Temat 6: Portal inny niż wszystkie.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- definiuje religijny charakter sztuki średniowiecznej;
- wie, że rzeźba średniowieczna była związana z architekturą sakralną i umieszczana w tympanonach, na kapitelach kolumn oraz wokół drzwi wejściowych, w dekoracyjnych portalach katedr i kościołów;
- rozpoznaje i omawia zabytki rzeźby średniowiecznej: Drzwi Gnieźnieńskie, portale, ołtarz Wita Stwosza;
- tworzy prace plastyczne, inspirując się dekoracjami, formami i motywami rzeźbiarskimi charakterystycznymi dla rzeźby średniowiecza;
- wie, czym jest portal;
- rozróżnia portale średniowieczne: romańskie i gotyckie.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 2. *Epoka katedr i zamków*, temat: *Architektura*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 7.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Średniowiecze – Architektura*,
- prezentacja *Portal inny niż wszystkie*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

Tektura A4 (może być kolorowa), plastelina, nożyk plastikowy, wykałaczki, inne narzędzia rzeźbiarskie.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

- Omówienie tematu *Rzeźba i malarstwo* (treści dotyczących rzeźby) z rozdziału 2. *Epoka katedr i zamków*.

- Projekcja prezentacji *Portal inny niż wszystkie* połączona z miniwykładem, uwzględniającym TREŚCI KLUCZOWE.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Portal – to ozdobne obramienie otworu wejściowego, czyli drzwi, w różnego rodzaju budowlach, np. kościołach czy ratuszach. Portal tworzą elementy architektoniczne i rzeźbiarskie.*
- *Po bokach otwór wejściowy ujmują glify (ościeża skośnie ścięte ku wnętrzu) o różnie ukształtowanych profilach, filary, kolumny lub pilastry dźwigające nadproże lub łuk. W każdej epoce budowano inaczej wyglądające portale.*
- *Portal romański charakteryzują półkoliste archiwolty, kilka rzędów łuków zmierzających w głąb ściany, i rzeźbiony tympanon nad wejściem. Łuki były zazwyczaj wypełnione rzeźbiarskimi ozdobami. Podparcie łuków formowano w kształcie filarów, kolumn lub pilastrów.*
- *Portal gotycki charakteryzuje zmieniony kształt archiwolty z półkolistej na ostrołukowej, a także bogatsza dekoracja rzeźbiarska. W gotyku portale często obejmowały dwa lub trzy otwory wejściowe.*
- *W gotyku dolną część fasady świątyni tworzyły zwykle trzy portale (wejścia) zakończone łukiem ostrym o bogatej dekoracji rzeźbiarskiej. Pole nad wejściem wieńczył półkolisty tympanon, często z płaskorzeźbą, np. postaci Chrystusa Tronującego – w pozycji siedzącej, z jedną ręką uniesioną do błogosławieństwa, drugą zaś trzymającą Pismo Święte.*
- *Pogadanka systematyzująca wiedzę o portalach i rzeźbie średniowiecznej:*
 - Czym jest portal?
 - Czym portale średniowieczne różnią się od innych?
 - Jaką rolę pełni rzeźba w portalach średniowiecznych?

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie wykonują projekt portalu o nazwie *Wejście do domu radości. Wejście do domu powagi*. Wykorzystują barwną plastelinę, aby za pomocą formy i koloru wyrazić emocje – radość lub powagę – w tym celu wykorzystują barwy ciepłe lub zimne. Projektują wejście – inspirowane średniowiecznymi portalami – w formie półkolistej lub ostrego łuku, z bogato zdobionymi ościeżami i płaskorzeźbami nad drzwiami.

3. Rekapitulacja:

Ogólne podsumowanie lekcji przez nauczyciela oparte na treściach kluczowych.

- Kluczowe kryteria oceny:
 - wykonanie płaskorzeźby zgodnie z tematem i założeniami – barwy ciepłe – nastrój radości, barwy zimne – nastrój powagi,
 - estetyka i samodzielność wykonania pracy.

Temat 7: Zamek obronny.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia typy budowli średniowiecznych;
- opisuje średniowieczny zamek warowny, używając pojęć: *fortyfikacje, blanki, broń, stołp, fosa, most zwodzony, baszta*;
- potrafi wykonać makietę średniowiecznego zamku warownego.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 2. *Epoka katedr i zamków*, temat: *Inspiracje sztuką średniowiecza. Zamki i fortyfikacje*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, ćwiczenie 8.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Średniowiecze – Architektura*,
- prezentacja *Zamek średniowieczny*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

pudełka różnej wielkości, rolki tekturowe (np. po ręcznikach jednorazowych), szary papier, klej, taśma dwustronna, nożyczki, tektura.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

- Omówienie tematu: *Inspiracje sztuką średniowiecza* z rozdziału 2. *Epoka katedr i zamków. Zamki i fortyfikacje*.
- Projekcja prezentacji *Zamek*, połączona z miniwykładem, uwzględniającym treści kluczowe.

TREŚCI KLUCZOWE:

- Zamek to zamknięty zespół budowli obronnych (np. wałów, murów, baszt itp.) oraz zabudowań mieszkalnych. Zamki były rezydencjami królewskimi, książęcymi lub magnackimi. Budowano je z kamienia, cegły lub drewna.
- Jako ośrodki osadnicze zazwyczaj stanowiły część miasta (znajdowały się w jego bliskim sąsiedztwie lub górowały nad nim), choć zdarzało się, że pełniły funkcję samotnych twierdz. Zamki nizinne wznoszono na starych grodziskach, wyżynne zaś – na wzniesieniach i górach ze względu na topografię terenu, która sprzyjała celom obronnym.
- Polska nazwa zamek pochodzi od słów: zamykanie drogi lub zamknięcie. Pojawiła się w pierwszej połowie XIV wieku i zastępowano nią łacińskie nazwy: *castrum*, *castellum* i *arx*.
- W średniowieczu wznoszono potężne zamki warowne – elementy charakterystyczne takiego zamku to:
 - wysokie, grube mury otaczające budowlę,
 - wieża ostatecznej obrony – stołp,
 - ufortyfikowane wejścia, często wyposażone w kraty (brony) i mosty zwodzone,
 - małe otwory okienne umieszczone wysoko na zewnątrz murów,
 - kaplica i dziedziniec,
 - przeszkody terenowe na zewnątrz budowli (np. dodatkowe mury, wały, fosy, mosty zwodzone, ewentualnie dodatkowe fortyfikacje),
 - mury zakończone blankami,
 - baszty w linii murów.

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie wykonują przestrzenną makietę zamku średniowiecznego. Planują wygląd zamku i jego poszczególnych części. Następnie wykonane części zamku oklejają papierem i skleją ze sobą. Dodatkowe elementy (hełmy wież, blanki) wycinają z tektury i przyklejają w odpowiednich miejscach.

3. Rekapitulacja:

Ogólne podsumowanie lekcji przez nauczyciela.

- Kryterium kluczowe oceny: właściwe zakomponowanie elementów w przestrzeni, zgodne z zasadą – zamek obronny posiada typowe elementy: stołp, blanki, wieże, bronę itp.
- Uczniowie omawiają swoje prace i wzajemnie je oceniają.

Temat 8: Średniowieczna iluminacja.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- opisuje miniatury (iluminacje) jako elementy sztuki zdobienia ksiąg;
- wylicza formy średniowiecznego malarstwa: freski, obrazy sztalugowe, iluminacje (miniatury);
- rozróżnia formy miniatur średniowiecznych: inicjały i bordiury;
- projektuje barwny inicjał lub bordiurę, opierając się na wzorach średniowiecza.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 2. *Epoka katedr i zamków*, temat: *Rzeźba i malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 9.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Średniowiecze – Malarstwo*,
- prezentacja *Średniowieczne iluminacje: inicjały i bordiury*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, ołówek, farby akwarelowe, bardzo cienki pędzel, cienkopisy.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

- Omówienie tematu: *Rzeźba i malarstwo* (tekst o malarstwie) z rozdziału 2. *Epoka katedr i zamków*.
- Projekcja prezentacji *Średniowieczne iluminacje: inicjały i bordiury* połączona z miniwykładem, uwzględniającym treści kluczowe.

TREŚCI KLUCZOWE:

- Nazwa *iluminacja* wywodzi się od łacińskiego słowa *illuminare*, czyli rozświetlać, i pierwotnie oznaczała zdobienie kart książki złotem; obecnie określa się tym słowem średniowieczne zdobnictwo książkowe w postaci:
 - ozdobnych linii i inicjałów,
 - złoceń (np. złote litery pisane na barwionym purpurą pergaminie), dekoracyjnych rysunków wykonywanych technikami malarskimi,
 - malowanych ilustracyjnych miniatur figuralnych, umieszczanych na kartach ręcznie pisanych ksiąg (manuskryptów); miniatury wykonywano farbami wodnymi lub temperami, rysowano je na papierze cienkim pędzelkiem.
- Iluminacje zdobiły przede wszystkim dwa miejsca na karcie książki: bogate kompozycje inicjału oraz bordiury, wypełniającej marginesy.
Inicjały to bogato zdobione pierwsze litery tekstu.
Bordiura to biegnące wokół strony obramowanie w kształcie pasa, często wypełnione ornamentami roślinnymi i geometrycznymi.

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie przygotowują blok techniczny lub karton w kolorze écru (formatu A4), ołówek, farby akwarelowe, bardzo cienki pędzel, cienkopisy.

Uczniowie analizują inicjały i bordiury zamieszczone w prezentacji (lub zeszytach ćwiczeń) i projektują dekoracyjny inicjał swojego imienia lub nazwiska albo bordiurę ozdabiającą kartkę. Najpierw wykonują szkic, który następnie malują precyzyjnie pędzelkiem, farbami akwarelowymi, wykonując dekoracje o motywach roślinnych, zwierzęcych i geometrycznych. Kompozycja ma być zaplanowana na całą stronę A4.

Kiedy farby wyschną, dorysowują kontury i dodatkowe ornamenty cienkopisami.

3. Rekapitulacja:

- Wystawa lub prezentacja prac przez wybranych lub chętnych uczniów.
- Omówienie:
 - Jaki rodzaj miniatury został przez Ciebie namalowany (bordiura, inicjał)?
 - Która praca przedstawia temat oryginalnie i różni się od innych?
 - Czym jest bordiura, a czym inicjał, jakimi słowami możemy je określić i czym się od siebie różnią?
- Podsumowanie i ocena prac.

Temat 9: Sztuka renesansu: malarstwo, rzeźba, architektura.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wie, że sztuka renesansu nawiązuje do ideałów starożytności, wartości klasycznych – potrafi uzasadnić taki pogląd;
- wymienia cechy budowli renesansowych: idealne proporcje, wzory starożytne;
- opisuje budowle renesansowe, używając określeń: pilastry, kopuła, rotunda, latarnia, krużganki, attyka;
- wymienia europejskie i polskie zabytki renesansu: Tempietto w Rzymie, Villę Rotondę w Vincenzy, krużganki zamkowe i kaplicę Zygmuntofską na Wawelu, ratusz w Zamościu i kamienice Przybyłów w Kazimierzu Dolnym;
- wymienia rzeźbiarzy renesansowych i charakterystyczne rzeźby renesansu;
- wymienia nazwiska najważniejszych artystów malarzy renesansu: Leonardo da Vinci, Rafael Santi, Michał Anioł.

Metody pracy:

miniwykład poparty prezentacją, praca z podręcznikiem, pogadanka, samodzielne rozwiązywanie problemów – karty pracy.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 3. *Sztuka wielkich mistrzów*, tematy: Architektura. Rzeźba. Malarstwo.
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenia 11. i 12.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Renesans*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, papier kolorowy, klej, nożyczki, ekierka, linijka, cyrkiel.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Omówienie rozdziału *Sztuka wielkich mistrzów. Architektura. Rzeźba. Malarstwo*, dotyczącego dzieł sztuki, jakie powstawały w okresie renesansu w Europie. Nauczyciel

przedstawia uczniom temat w formie miniwykładu wzbogaconego prezentacją za-
bytków renesansowych, znajdującą się na płycie dołączonej do podręcznika.
Miniwykład powinien zawierać rozwinięcie tematyki wymienionych treści kluczo-
wych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Architektura renesansu – poszukiwanie idealnych proporcji.*
- *Wzorowanie elementów i porządków architektonicznych, a także ornamentyki na budowlach sta-
rożytnych.*
- *Harmonia rzeźby renesansowej – postacie ludzkie przedstawiane są proporcjonalnie i nawiązują
do antycznych wzorów przedstawiania człowieka.*
- *Malarstwo renesansu – portrety, sceny religijne i mitologiczne.*
- *Najbardziej znani i wszechstronni artyści tego okresu: Leonardo da Vinci, Rafael Santi, Michał Anioł.*
- *Opracowanie zasad perspektywy zbieżnej, inaczej zwanej linearną i wykorzystywanie jej w celu
stworzenia wrażenia głębi na renesansowych obrazach.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Samodzielna praca uczniów z kartami pracy 7. i 8. (można wykorzystać karty w ze-
szycie ćwiczeń lub przedstawione poniżej).

3. Rekapitulacja:

Pogadanka podsumowująca:

- *Jak można uzasadnić pogląd, że sztuka renesansu nawiązuje do ideałów starożyt-
ności?*
- *Jakie są najważniejsze cechy budowli renesansowych?*
- *Co oznaczają określenia: pilastry, kopuła, rotunda, latarnia, krużganki, attyka?*
- *Jakie są najbardziej znane zabytki renesansu?*
- *Czym różni się rzeźba renesansowa od średniowiecznej i jakich znamy rzeźbiarzy
renesansowych?*
- *Jakie obrazy powstawały w renesansie i kogo zaliczamy do najśłynniejszych malar-
zy tej epoki?*

Poszczególne zespoły prezentują wyniki swojej pracy. Omówienie wyników prac
i ocena.

Karta pracy nr 6.

- Odszukaj informacje w podręczniku dotyczące poszczególnych dziedzin sztuki w renesansie i uzupełnij przedstawiony schemat.

Osiągnięcia:

Tematy i cechy malarstwa:

Artyści i dzieła:

Artyści, dzieła i inspiracje:

Dzieła architektury – Polska:

Dzieła architektury – Europa:

Wzory i inspiracje:

Architekci:

```
graph TD; RENESANS[RENEZANS] --> MALARSTWO[MALARSTWO]; RENESANS --> RZEZBA[RZEŹBA]; RENESANS --> ARCHITEKTURA[ARCHITEKTURA]; ARCHITEKTURA --> DZIELA_POLSKA[Dzieła architektury – Polska]; ARCHITEKTURA --> DZIELA_EUROPA[Dzieła architektury – Europa]; ARCHITEKTURA --> WZORY[Wzory i inspiracje];
```


Karta pracy nr 7.

- Wyszukaj informacje w podręczniku i innych źródłach (albumy o sztuce, internet) dotyczące przedstawionego dzieła oraz jego autora. Podpisz obraz, a następnie wybierz najważniejsze, twoim zdaniem, informacje i wpisz je w wyznaczonych miejscach.

Tytuł obrazu: _____

Autor: _____

Miejsce przechowywania obrazu:

O autorze: _____

O obrazie: _____

Temat 10: Architektura renesansu – projekt attyki.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia cechy budowli renesansowych: idealne proporcje, wzory starożytne;
- opisuje budowle renesansowe, używając określeń: *pilastry, kopia, rotunda, latornia, krużganki, attyka*;
- wymienia polskie zabytki renesansu: krużganki zamkowe i kaplica Zygmuntońska na Wawelu, ratusz w Zamościu i kamienice Przybyłów w Kazimierzu Dolnym;
- wyjaśnia, że attyka to mur z gzymsem w formie balustrady lub dekoracyjnego grzebienia, zasłaniający dach wieńczący kamienicę;
- projektuje attykę, inspirując się renesansowymi wzorami tego typu zwieńczeń budynków.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 3. *Sztuka wielkich mistrzów*, temat: Architektura,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 13.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Renesans – Architektura*,

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, papier kolorowy, różne gazety i czasopisma, klej, nożyczki, flamastry.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Omówienie rozdziału *Sztuka wielkich mistrzów. Architektura* – treści dotyczących dzieł sztuki, jakie powstawały w okresie renesansu w Polsce. Nauczyciel przedstawia uczniom temat w formie miniwykładu wzbogaconego prezentacją zabytków renesansowych, znajdującą się na płycie dołączonej do podręcznika.

Miniwykład powinien zawierać rozwinięcie tematyki wymienionych treści kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Charakterystyczne budowle renesansu polskiego to między innymi: zamki, kamienice, ratusze, arsenały i pałace.*
- **Zamość** – *miasto idealne o klasycznym planie urbanistycznym, ma układ symetryczny, oparty na dwóch skrzyżowanych osiach. Centrum stanowi rynek z okazałym ratuszem i kamienicami: typowe dla włoskiego renesansu grzebieniowe **attyki** wieńczą ratusz i kamienice.*
- *dwie kamienice Krzysztofa i Mikołaja Przybyłów w Kazimierzu Dolnym – reprezentują typ włoskiej kamienicy podcieniowej z attyką kryjącą dach.*
- **attyka** – *mur z gzymsem zasłaniający dach; w okresie renesansu we Włoszech i w Polsce stosowano attyki zdobione balustradą lub dekoracyjnym grzebieniem.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie projektują nowoczesną attykę, inspirując się tym rodzajem renesansowej dekoracji architektonicznej. Na kartce z bloku technicznego projektują attykę w technice kolażu, inspirując się fotografiami z podręcznika lub zeszytu ćwiczeń. Attyka powinna być oryginalna i charakteryzować się kontrastową kolorystyką i rytmem.

3. Rekapitulacja:

Ogólne podsumowanie lekcji przez nauczyciela.

Pogadanka:

- *Czym jest attyka?*
- *Czym charakteryzuje się kompozycja rytmiczna?*
- *Jakie barwy tworzą kontrast kolorystyczny na obrazie?*
- Kluczowe kryteria oceny: attyka jako zwieńczenie budowli, zastosowanie kompozycji rytmicznej (rytm wieloelementowy) i kontrastowej kolorystyki.
- Uczniowie omawiają swoje prace i wzajemnie je oceniają.

Temat 11: Malarstwo renesansu – kompozycja w kole.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia nazwiska najważniejszych artystów malarzy renesansu: Leonardo da Vinci, Rafael Santi, Michał Anioł;
- opisuje obrazy pod względem ich kształtu, określa wpływ funkcji na kształt obrazu;
- wie, że uwarunkowania architektoniczne miały wpływ na kształty obrazów;
- definiuje kształt obrazu *tondo*, opisuje wygląd i genezę powstania tego typu obrazów, podaje przykład takiego obrazu;
- wykonuje kompozycję malarską w kole.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 3. *Sztuka wielkich mistrzów*, temat: *Malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 14.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Renesans – Architektura*,
- prezentacja *Obrazy i ich kształty. Tondo*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, kredki, flamastry, farby (technika mieszana).

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Nauczyciel przedstawia uczniom temat w formie miniwykładu wzbogaconego prezentacją *Obrazy i ich kształty. Tondo*, znajdującą się na płycie dołączonej do przewodnika metodycznego.

Miniwykład powinien zawierać rozwinięcie tematyki wymienionych treści kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Obraz – dzieło malarskie stworzone przez artystę na papierze, płótnie naciągniętym na drewniane ramy, desce lub ścianie; może mieć różnorodny kształt, w zależności od potrzeb lub fantazji artysty.*
- *Średniowieczne obrazy zazwyczaj miały formę romańskich lub gotyckich okien (zakończone były półkolem lub łukiem ostrym). W baroku i klasycyzmie obrazy miały głównie prostokątne formy. Współcześnie artyści tworzą obrazy o różnych kształtach, takich, które odpowiadają ich artystycznym zamierzeniom i upodobaniom. Jednak nadal najpopularniejszym formatem obrazu pozostaje prostokąt.*
- *Tondo, z włoskiego: talerz, krąg, to obraz bądź płaskorzeźba w kształcie koła. Jego powstanie łączy się z weneckim zwyczajem, według którego kobiety po urodzeniu dziecka otrzymywały podarunki na okrągłej, ozdobionej różnymi scenami tacy. Kulturowanie tego zwyczaju przerodziło się wkrótce w modę na okrągłe obrazy o tematyce religijnej. Tonda stały się szczególnie popularne we Włoszech w renesansie.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie przygotowują blok techniczny formatu A3, cyrkiel, ołówek oraz kredki, flamastry i farby (technika mieszana). Najpierw rysują jak największe koło na kartce z bloku i wycinają je; czynność powtarzają, odrysowując koło na drugiej kartce, aby mieć w sumie dwa koła.

Malują dwie kompozycje w kształcie koła o dowolnym temacie. W pierwszej tworzą kompozycję realistyczną. Przedstawiają wszystkie obiekty w taki sposób, aby można było je rozpoznać, tak jak na tondach renesansowych. W drugiej ramie malują kompozycję abstrakcyjną, np. symetryczną wieloosiową. Inspirują się ilustracjami z prezentacji, średniowiecznymi rozetami lub dziełami artystów współczesnych.

Alternatywne dla tego zadania plastycznego jest ćwiczenie 14. z zeszytu ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

3. Rekapitulacja:

Podsumowanie, omówienie i ocena prac.

- Przykładowe pytania poprzedzające ocenę:
 - *Jaką kompozycję ma wykonana przez ciebie praca malarska w kole?*
 - *Co przedstawiają twoje prace?*
 - *Jakie nadasz im tytuły?*

Temat 12: Perspektywa zbieżna.

Miasto, w którym chce się żyć.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- rozpoznaje perspektywę zbieżną jako metodę przedstawiania przestrzeni na obrazie;
- potrafi wyjaśnić zasady wykreślenia brył w perspektywie zbieżnej;
- stosuje wiedzę o zasadach wykreślenia perspektywy zbieżnej w praktyce;
- rozróżnia perspektywę zbieżną czołową, boczną, z lotu ptaka i żabią;
- wykonuje pracę rysunkową na określony temat z zastosowaniem perspektywy zbieżnej bocznej.

Metody pracy:

praca z programem graficznym, praca z podręcznikiem, miniwykład, prezentacja, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 3. *Sztuka wielkich mistrzów*, tematy: *Inspiracje sztuką renesansu*, *Perspektywa zbieżna*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenia 15., 16., 17.,
- program *Jaka to perspektywa?*, znajdujący się na płycie dołączonej do podręcznika,
- prezentacja *Perspektywa zbieżna*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, ołówek, gumka, ekierka, linijka, kredki, flamastry.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Do wyboru (jeśli jest taka możliwość): praca z programem *Jaka to perspektywa?*, znajdującym się na płycie dołączonej do podręcznika. Uczniowie wykonują wirtualne kompozycje w wybranej perspektywie. Po wykonaniu i wydrukowaniu

wybranych prac nauczyciel podsumowuje wiedzę uczniów, przedstawiając im zagadnienia dotyczące perspektywy w formie miniwykładu wzbogaconego prezentacją *Perspektywa zbieżna*, znajdującą się na płycie dołączonej do przewodnika metodycznego.

Miniwykład powinien zawierać rozwinięcie tematyki wymienionych treści kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Perspektywa* – sposób przedstawiania trójwymiarowych obiektów i przestrzeni na płaszczyźnie obrazu. Istnieje wiele rodzajów perspektywy, m.in.: zbieżna, kulisowa, powietrzna i barwna (poznane przez uczniów w ubiegłym roku szkolnym).
- *Zasady perspektywy zbieżnej (inaczej: linearnej) opracował, jako pierwszy, architekt Filippo Brunelleschi w 1413 r. Renesansowi malarze zaczęli wykorzystywać tę metodę do wywoływania wrażenia głębi na obrazach.*
- *Perspektywa z jednym punktem zbiegu to najprostszy rodzaj perspektywy linearnej. Wszystkie linie, równoległe do siebie i jednocześnie prostopadłe do płaszczyzny obrazu, wydają się zbiegać w jednym punkcie na horyzoncie.*
- *Linia horyzontu i punkt zbiegu położony na tej linii to podstawa wykreślenia perspektywy linearnej. Linia horyzontu – zaznaczana jest równoległe do podstawy i znajduje się dokładnie na wysokości oczu osoby patrzącej wprost przed siebie. Na horyzoncie znajduje się punkt zbiegu – w nim spotykają się wszystkie linie prostopadłe do linii horyzontu. Natomiast linie równoległe do horyzontu pozostają równoległe wobec siebie. Wielkość postrzeganych obiektów zmniejsza się pozornie z ich oddaleniem od patrzącego, a zbliżaniem do punktu zbiegu.*
- *Perspektywa czołowa i boczna – ściany przedmiotu równoległe do poziomych krawędzi obrazu pozostają bez zmian, natomiast pozostałe ściany pokazane są w zbiegu (i dlatego wydają się zdeformowane).*
- *Perspektywa żabia – linia horyzontu i punkt zbiegu umieszczone są nisko, a bryły przedstawione na obrazie wydają się znajdować ponad obserwatorem.*
- *Perspektywa z lotu ptaka – linia horyzontu i punkt zbiegu umieszczone są wysoko i powstaje wrażenie, że obserwator znajduje się ponad bryłami.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela analizują ilustracje *Krok po kroku* z rozdziału podręcznika *Inspiracje sztuką renesansu. Perspektywa zbieżna*.
- Wykonują rysunek, posługując się ołówkiem, linijką i gumką do ścierania, na wybrany temat: *Miasto, w którym chce się żyć, Moje miasto* lub *Miasto przyszłości*. W wykonaniu tego zadania stosują się do zasad perspektywy zbieżnej. Najpierw rysują linię horyzontu, później zaznaczają punkt zbiegu i rysują ściany brył (prostokąty, kwadraty, trójkąty itp.) Powinny być one równoległe do linii ho-

ryzontu. Następnie łączą zaznaczone kropkami rogi narysowanych ścian z punktem zbiegu za pomocą prostych linii pomocniczych i wyznaczają kształt bryły za pomocą linii równoległych do właściwych odcinków budujących niezdeformowaną ścianę bryły.

Kolejnym etapem jest narysowanie okien w perspektywie zbieżnej. Stosując zasady perspektywy, rysują budynki, elementy, które podpowie wyobraźnia i kolorują (kredkami, flamastrami lub farbami).

- Alternatywą do tego zadania są ćwiczenia 15., 16. i 17. w zeszycie ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

3. Rekapitulacja:

- Wystawa i wspólne omówienie skończonych prac.
- Ocena wyrażona stopniem.
Jaka to perspektywa?, znajdującym się na płycie dołączonej do podręcznika (o ile nie było możliwości wykonania pracy na lekcji).
- Jako pracę domową można zaproponować uczniom wykonanie kompozycji w programie

Temat 13: Barok i klasycyzm. Podobieństwa i różnice.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia typy budowli wznoszonych w baroku: budowle sakralne, pałace i rezydencje (Wersal pod Paryżem, rezydencja króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie);
- wskazuje cechy budowli klasycystycznych nawiązujące do elementów sztuki antycznej Grecji i Rzymu;
- wymienia przykład polskiego zabytku klasycystycznego, np. Teatr Wielki lub pałac Na Wodzie w Łazienkach;
- opisuje wybraną rzeźbę Gianlorenzo Berniniego (np. *Dawid* (kl. 5) lub *Ekstaza św. Teresy*);
- wymienia najznakomitszych malarzy barokowych: Peter Paul Rubens i Rembrandt van Rijn, i charakteryzuje ich dzieła;
- wymienia cechy malarstwa barokowego: bogata paleta barw, światłocień i iluzja;
- charakteryzuje rzeźbę klasycyzmu na podstawie pomnika księcia Józefa Poniańskiego autorstwa Berthela Thorwaldsena;
- wymienia cechy malarstwa klasycyzmu: statyka, klasyczne proporcje, stonowane barwy;
- wie, że najbardziej znanym malarzem tego okresu w Polsce jest Bernardo Belotto zwany Canaletto (malarz widoków Warszawy).

Metody pracy:

miniwykład poparty prezentacją, praca z podręcznikiem, pogadanka, samodzielne rozwiązywanie problemów – karty pracy.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 4. *Przepych i umiar*, tematy: *Architektura. Rzeźba. Malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 19.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Barok. Klasycyzm*.

Materiały dla ucznia:

ołówek, karta pracy.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Nauczyciel przedstawia uczniom temat w formie miniwykładu wzbogaconego prezentacją zabytków baroku i klasycyzmu, znajdującą się na płycie dołączonej do podręcznika *Galerie – Barok. Klasycyzm*.

Miniwykład powinien zawierać rozwinięcie tematyki wymienionych treści kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Barok (XVI–XVII wiek)* – sztuka szczególnie związana z osłabionym w tym czasie Kościołem katolickim: bogactwo i przepych dzieł architektury, rzeźby i malarstwa miały pomóc mu w odzyskaniu naruszonej potęgi.
- *Klasycyzm to ruch artystyczny, który rozpoczął się w Europie w połowie XVIII wieku i ponownie wskrzesił ideały sztuki starożytnych Grecji i Rzymu. Stosowano harmonijne układy symetryczne i rytmiczne, aby osiągnąć wrażenie ładu, równowagi i spokoju.*
- *Charakterystyczne elementy architektury baroku: dekoracyjność i przepych form, monumentalność, dynamika i nieregularność kształtu oraz powiązanie budowli z jej otoczeniem.*
- *Świątynia Il Gesu [czyt. il dżezu] w Rzymie – wzorem dla kościołów barokowych.*
- *W baroku, oprócz okazałych budowli sakralnych, powstawały imponujące pałace i rezydencje z rozbudowanymi oknami i schodami, prowadzącymi często do rozległych ogrodów.*
- *Najważniejsza zasada artystów tworzących w stylu klasycyzmu to odniesienie się do elementów sztuki antycznej Grecji i starożytnego Rzymu.*
- *Budowle tego okresu nawiązują do antycznych świątyń, łuków triumfalnych, kolumnad, kopuł i tympanonów. Przykład: łuk Triumfalny w Paryżu.*
- *Cechy rzeźby barokowej: dynamika kompozycji, kontrast światła i cienia, bogata faktura i wyrazistość. Przykład rzeźby figuralnej: Ekstaza Świętej Teresy Gianlorenzo Berniniego [czyt. dżianlorenco].*
- *Malarstwo baroku – artyści: Peter Paul Rubens i Rembrandt van Rijn. Obrazy Rubensa – dynamika, gwałtowność oraz intensywnością barw. W sztuce Rembrandta zwraca uwagę przede wszystkim wzmocniony światłocień, nadający dziełom specyficzny nastrój.*
- *Rzeźba klasycyzmu swoją formą odnosi się do klasycznych dzieł rzeźbiarzy antyku. Bryły są statyczne i mają doskonałe proporcje. Przykład rzeźby figuralnej: pomnik księcia Józefa Poniatowskiego znajdujący się w Warszawie, dłuta duńskiego artysty Berthela Thorwaldsena [czyt. bertela torwaldsena] (nawiązuje do rzymskiego pomnika konnego cesarza Marka Aureliusza).*
- *Cechy malarstwa klasycyzmu: dążenie do uporządkowanego kształtu poszczególnych elementów obrazu, stosowanie klasycznych proporcji i mniej intensywnej barwy niż w kompozycjach malarzy baroku. Tematyka: portrety, sceny nawiązujące do czasów starożytnych i mitologii.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Samodzielna praca uczniów z kartą pracy 9. (można wykorzystać kartę z zeszytu ćwiczeń lub przedstawioną w załączeniu do scenariusza).

3. Rekapitulacja:

Poszczególne zespoły prezentują wyniki swojej pracy. Omówienie wyników prac i ocena.

Karta pracy 8.

PODOBIEŃSTWA I RÓŻNICE

BAROK

Architektura:

Malarstwo:

Rzeźba:

KLASYCYZM

Architektura:

Malarstwo:

Rzeźba:

Temat 14: Rama lustra w barokowym stylu.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia ogólne cechy dzieł barokowych: dynamika, dekoracyjność, asymetria, kontrasty;
- rozpoznaje typowe dekoracje i ornamenty barokowe;
- stosuje wiedzę o cechach charakterystycznych dla epoki baroku do wykonania pracy plastycznej.

Metody pracy:

prezentacja, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 4. *Przepych i umiar*, temat: Rzeźba,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 20.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Barok – Rzeźba*,
- prezentacja *Dekoracje barokowe*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

tektura formatu A4, mocny klej, cekiny, bibuła, tektura falista, złota lub srebrna farba w sprayu.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Prezentowanie tematu – zaprojektowanie barokowej ramy lustra – poprzedzone prezentacją popartą miniwykładem zawierającym treści kluczowe.

TREŚCI KLUCZOWE:

- W XVII wieku termin barok określał oryginalność, nieregularność i fantazyjność form, które pojawiły się w sztuce. W architekturze, rzeźbie i rzemiośle artystycznym baroku bardzo ważną rolę odgrywała dekoracja rzeźbiarska.
- W baroku szeroko stosowany w dekoracji architektonicznej był kartusz. Nazywamy tak ozdobne obramowanie herbu, emblematu, napisu lub malowidła albo motyw dekoracyjny w postaci ozdobnej tarczy.
- Feston to motyw najczęściej spotykany w okresie baroku: ozdoba złożona z liści, kwiatów, owoców lub draperii, powieszony w dwóch punktach, które są zaakcentowane kokardą, wstęgą lub dekoracyjnymi guzami.
- Girlanda to dekoracja w formie wieńca, upleciona z liści, kwiatów i owoców.
- Kampanula – motyw dekoracyjny w kształcie dzwonka, złożony ze zwróconych w dół kwiatów.
- Putto to rzeźbiarski motyw dekoracyjny przedstawiający małego nagiego chłopca w postaci uskrzydłonego aniołka.

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie wykonują ramę do lustra w stylu barokowym (bardzo ozdobną). Inspirować się zabytkami baroku, ramkami przedstawionymi w prezentacji lub w zeszytach ćwiczeń. Wycinają z tektury kształt ramki, a następnie dekorują ją, przyklejając cekiny, bibułę lub tekturę falistą ułożone w fantazyjne, regularne wzory przypominające girlandy, festony itp. Kiedy wyschnie klej mocujący ozdobne elementy na tekturze – malują je złotą lub srebrną farbą w sprayu.

3. Rekapitulacja:

- Wystawa lub prezentacja prac wszystkich uczniów.
- Omówienie:
 - Jakie rodzaje dekoracji zostały przez was zastosowane w pracy plastycznej?
 - Która rama wydaje się najbardziej dekoracyjna, barokowa i oryginalna?
 - Czy spotykacie we współczesnym wystroju wnętrz lub na przedmiotach użytkowych barokowe dekoracje?
- Podsumowanie i ocena prac.

Temat 15: Barok i klasycyzm. Projekt tapety.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia ogólne cechy dzieł barokowych: dynamika, dekoracyjność, asymetria, kontrasty;
- opisuje dzieła klasycystyczne i charakteryzuje ich cechy: statyka, harmonia, inspiracje antyczne, umiar, stonowanie, symetria;
- charakteryzuje cechy malarstwa barokowego: bogata paleta barw, światłocierń i iluzja;
- rozróżnia cechy malarstwa klasycyzmu: statyka, klasyczne proporcje, stonowane barwy;
- potrafi wykonać pracę plastyczną z zastosowaniem motywów, dekoracji, elementów kompozycyjnych charakterystycznych dla sztuki baroku lub klasycyzmu.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 4. *Przepych i umiar*, tematy: *Malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 21.,
- prezentacja *Dekoracje barokowe*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, czarny cienkopis, kredki, flamastry.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Nauczyciel powtórnie przedstawia dzieła baroku i klasycyzmu znajdujące się w *Galeriach* na dołączonej do podręcznika płycie lub analizuje z uczniami fotografie i reprodukcje tych dzieł przedstawione na kartach podręcznika.

Pogadanka:

- *Jakie cechy ma sztuka baroku?*
- *Co wyróżnia sztukę klasycyzmu?*
- *Jak możemy ogólnie opisać dzieła malarskie P.P. Rubensa?*
- *Jakie słowa najlepiej oddadzą charakter twórczości Canaletta?*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Inspirując się przedstawionymi dziełami, motywami antycznymi lub barokowymi, zaprojektuj wzory dekoracyjne, które mogłyby ozdobić tapetę w stylu barokowym lub klasycystycznym. Wykonaj najpierw szablon z wzorami, które potem odrysujesz w układzie rytmicznym lub symetrycznym i rytmicznym. Wzory dekoracyjne mogą swoją dynamiką i ozdobnością nawiązywać do ornamentów barokowych lub elegancją, harmonią układu i prostotą elementów – do wzorców klasycyzmu.

Pamiętaj o tym, że taki projekt powinien być kompozycją otwartą, rytmiczną lub symetryczną.

- Alternatywą dla tego zadania jest ćwiczenie 21. z zeszytu ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

3. Rekapitulacja:

Ogólne podsumowanie lekcji przez nauczyciela.

- Kryterium kluczowe oceny: takie zakomponowanie odpowiednich elementów, zgodnych z wybranym stylem, na płaszczyźnie, by odpowiadało zasadom kompozycji otwartej, rytmicznej lub symetrycznej.
- Uczniowie omawiają swoje prace i wzajemnie je oceniają.

Temat 16: Barok i klasycyzm.

Projekt parteru ogrodowego.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia charakterystyczne cechy ogrodu barokowego (francuskiego): powiązanie z architekturą pałacową, rozległy i skomplikowany układ obejmujący aleje, dziedzińce, salony ogrodowe z parterami, gabinetami i boskietami;
- wymienia najbardziej znane ogrody barokowe: Wersal we Francji, a w Polsce – Wilanów;
- zna znaczenie pojęć: parter ogrodowy, gabinety, boskiety;
- potrafi zaplanować ogród barokowy, posługując się zdobytą na ten temat wiedzą, dotyczącą np. parterów ogrodowych.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 4. *Przepych i umiar*, tematy: *Inspiracje sztuką baroku. Ogrody*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 22.,
- prezentacja *Wielobarwne kobierce. Ogród barokowy – partery*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

zielony lub brązowy karton A2, papier kolorowy, klej, nożyczki, czasopisma i gazety.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: zespoły 2-, 3-osobowe.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Omówienie rozdziału *Inspiracje sztuką baroku. Ogrody*, dotyczącego zespołów ogrodowych, jakie powstawały w okresie baroku najpierw we Francji, a później w całej Europie. Nauczyciel przedstawia uczniom temat w formie miniwykładu

wzbogaconego prezentacją *Wielobarwne kobierce. Ogród barokowy*, znajdującą się na płycie dołączonej do przewodnika.

Miniwykład powinien zawierać rozwinięcie tematyki wymienionych treści kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Nowy typ ogrodu, nazywany ogrodem barokowym lub francuskim narodził się w okresie baroku we Francji. Najważniejszym elementem przestrzeni ogrodowej był pałac, a ogród był z nim powiązany i dopasowany. Początkowo niewielkie ogrody barokowe rozwinęły się w rozległe układy obejmujące aleje dojazdowe, dziedzińce, pałac, a za pałacem – salon ogrodowy z ozdobnym parterem, alejami i gabinetami ogrodowymi.*
- *Charakterystyczna cecha typowych ogrodów francuskich to regularna kompozycja, zwykle symetryczna względem głównej alejki biegnącej przez środek ogrodu. Drzewa i krzewy formowano i równo strzyżono. Aleje, szpalery, labirynty i punkty widokowe układały się w ogrodowe wnętrza o różnych funkcjach. Zieleń wzbogacano ławkami, fontannami i rzeźbami.*
- *Parterem ogrodowym nazywamy ułożony według określonego wzoru dywan roślinny w kształcie przypominającym prostokąt. Tworzące go trawy, kwiaty lub rośliny ozdobne są posadzone tak, aby tworzyły dekoracyjny wzór. Partery stanowiły najniższą część ogrodu i znajdowały się najbliższej pałacowi. Ta część ogrodu była podzielona ścieżkami na wiele odrębnych parterów, które różniły się między sobą porastającą je roślinnością o odmiennym kolorze kwiatów, liści i podłoża oraz zróżnicowanej wysokości. Rodzaje parterów: haftowe, oranżeriowe, gazonowe, wodne (zdefiniowane w prezentacji).*
- *Jednym z najpiękniejszych zespołów pałacowo-ogrodowych w Europie jest Wersal we Francji, a w Polsce – Wilanów.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie projektują parter ogrodowy. Inspirują się parterami ogrodowymi przedstawionymi w podręczniku, zeszytach ćwiczeń lub prezentacji. Wymyślają własny układ takiego kwiatowego kobierca i wybierają dla niego określoną kompozycję – symetryczną, rytmiczną, otwartą, zamkniętą, statyczną lub dynamiczną, a także określoną gamę kolorystyczną. Posługują się techniką kolażu. Pracując w grupie, uczniowie sprawiedliwie dzielą się zadaniami i współdziałają w osiągnięciu celu.

3. Rekapitulacja:

Wystawa – poszczególne zespoły omawiają i oceniają wzajemnie swoje prace; potem omawia je nauczyciel.

Pogadanka w trakcie oceny:

– *Jakiego rodzaju parter ogrodowy zrobiliście?*

- *Jaką kompozycję ma wasza praca?*
- *Opowiedzcie o kolorystyce waszego parteru ogrodowego.*
- *Czy współpraca przebiegała harmonijnie? Jaki był podział pracy?*
- *Czy cel waszej wspólnej pracy został osiągnięty?*

Temat 17: Sztuka XIX wieku – główne style i kierunki.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- charakteryzuje ogólnie sztukę XIX wieku;
- wie, jaka była rola malarstwa, a jaka – architektury w sztuce tego okresu;
- wymienia tendencje w architekturze: neogotyck, eklektyzm;
- opisuje twórczość Augusta Rodina;
- wyjaśnia pojęcie *romantyzm*, opisuje, na czym polega tendencja w malarstwie objęta tą nazwą, wymienia dzieła twórców romantyzmu: Eugène Delacroix *Wolność wiodąca lud na barykady*, Piotr Michałowski *Bitwa pod Somosierrą*;
- wie, co w malarstwie oznacza termin *realizm* – rozróżnia dwa znaczenia tego określenia – obraz realistyczny jako dzieło przedstawiające wiernie rzeczywistość, i jako dzieło z nurtu realizmu, czyli ukazujące codzienne życie ludzi, ich ciężką pracę, zwyczajnie itp.;
- wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego, zna założenia tego kierunku;
- zna imię i nazwisko (Claude Monet) twórcy obrazu, od którego pochodzi nazwa impresjonizmu, wymienia tytuł tego dzieła: *Impresja, wschód słońca*.

Metody pracy:

miniwykład poparty prezentacją, praca z podręcznikiem, pogadanka, samodzielne rozwiązywanie problemów – karty pracy.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 5. *Obrazy, życie, wrażenia*, tematy: *Architektura i rzeźba. Malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 27.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Sztuka XIX wieku*.

Materiały dla ucznia:

ołówki, karty pracy.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Omówienie rozdziału *Obrazy, życie, wrażenia*, tematy: *Architektura i rzeźba. Malarstwo*, dotyczącego sztuki XIX wieku. Nauczyciel przedstawia uczniom temat w formie miniwykładu wzbogaconego prezentacją *Galerie – Sztuka XIX wieku*, znajdującą się na płycie dołączonej do podręcznika.

Miniwykład powinien zawierać rozwinięcie tematyki wymienionych treści kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *W XIX wieku Kościoły, dwory królewskie i arystokratyczne przestały być miejscami, w których rozwijała się sztuka. Nie budowano już wielkich świątyń i rezydencji, przy których powstawaniu pracowali artyści różnych dyscyplin. Poszczególne dziedziny sztuki nie były ze sobą tak silnie powiązane, jak w poprzednich epokach.*
- *Tendencje w architekturze i rzeźbie nawiązywały do stylów z poprzednich epok.*
- *W XIX wieku prężnie rozwijało się malarstwo – powstawały przede wszystkim obrazy sztalugowe, reprezentujące różne style i kierunki.*
- *Nurt w sztuce zwany romantyzmem był wyrazem oryginalności twórczej artystów i oddawał ich indywidualne przeżycia. Przedstawiciel: Eugène Delacroix [czyt. elžen delakrua] (dzieło: *Wolność wiodąca lud na barykady* przedstawia wydarzenia związane z wybuchem rewolucji lipcowej 1830 roku we Francji).*
- *Piotr Michałowski – polski przedstawiciel romantyzmu.*
- *Realizm – sztuka bezpośrednio związana z rzeczywistością; tematyka obrazów ukazywała codzienne życie ludzi, ich ciężką pracę, zwyczaj itp. Przedstawiciel: Gustave Courbet [czyt.: gistaw kurbe]; dzieło: *Kamieniarze*.*
- *Impresjonizm – zakładał studiowanie przez artystów zmienności natury, wzajemnych relacji światła i cienia w otoczeniu, zmian koloru w zależności od pory dnia. Głębia obrazu budowana była za pomocą barw, których starano się nie mieszać na palecie, lecz kłaść je bezpośrednio na płótno w różnym kierunku i kształcie. Przedstawiciel: Claude Monet [czyt.: klod mone]; dzieło: *Impresja, wschód słońca*.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Pogadanka po miniwykładzie na temat sztuki XIX wieku, wzbogaconym pokazem fotografii z galerii sztuki XIX wieku, znajdującej się na płycie dołączonej do podręcznika.

Przykładowe pytania i zagadnienia do rozmowy:

- *Na czym polegała dominująca rola malarstwa w XIX wieku?*
- *Jakie możemy wyróżnić tendencje w architekturze XIX wieku?*

- *Jakie cechy mają rzeźby Augusta Rodina [czyt.: ogista rodena]?*
- *Co oznacza pojęcie romantyzm i jacy artyści są przedstawicielami kierunku, któremu nadano tę nazwę?*
- *Jaki kierunek w malarstwie reprezentuje twórczość Gustava Courbeta?*
- *Czym jest impresjonizm, jaki tytuł ma obraz, od którego pochodzi nazwa tego kierunku, i kto go namalował?*

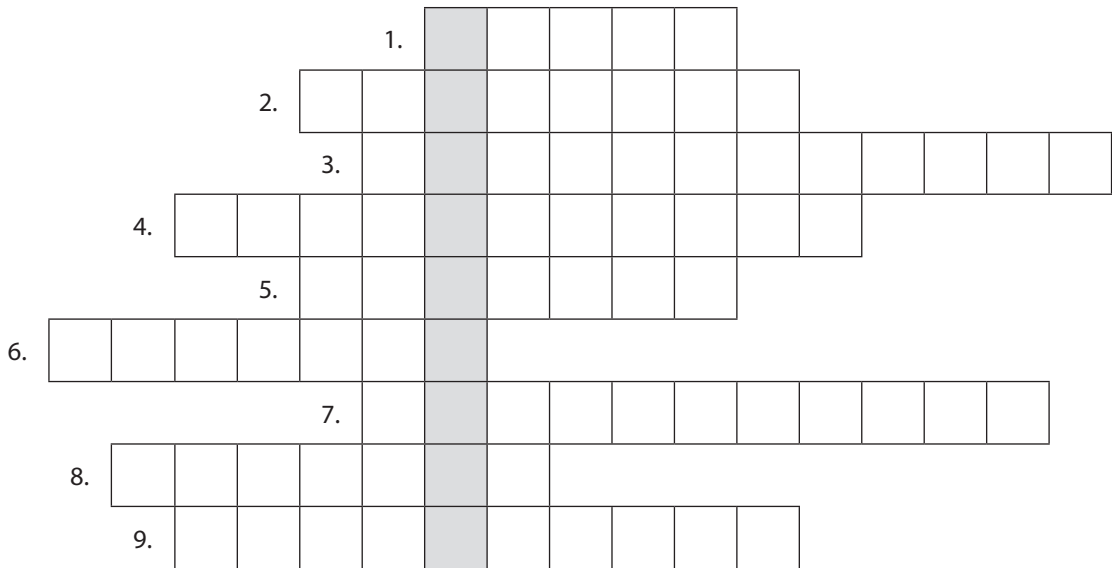
Samodzielna praca uczniów z kartami pracy 10. i 11. (można wykorzystać karty zamieszczone w zeszytach ćwiczeń lub przedstawione poniżej).

3. Rekapitulacja:

Poszczególne zespoły prezentują wyniki swojej pracy. Omówienie wyników prac i ocena.

Karta pracy 9.

1. Rozwiąż krzyżówkę i podaj hasło.

1. Rzeźbiarz, autor takich dzieł, jak <i>Myśliciel</i>, <i>Mieszczanie z Calais</i>, <i>Katedra</i>. 2. Nurt w architekturze XIX wieku nawiązujący do gotyku. 3. Kierunek w malarstwie, którego założeniem było utrwalanie na płótnie obrazu impresji, czyli przelotnych wrażeń. 4. Piotr, autor obrazu <i>Bitwa pod Somosierrą</i>.	5. van Gogh, sławny malarz holenderski. 6. Malarz, autor obrazu <i>Kamieniarze</i>. 7. Technika malarska stosowana przez impresjonistów. 8. Kierunek w malarstwie XIX wieku ukazujący codzienne życie ludzi. 9. Józef, autor obrazu <i>Jesień</i>.

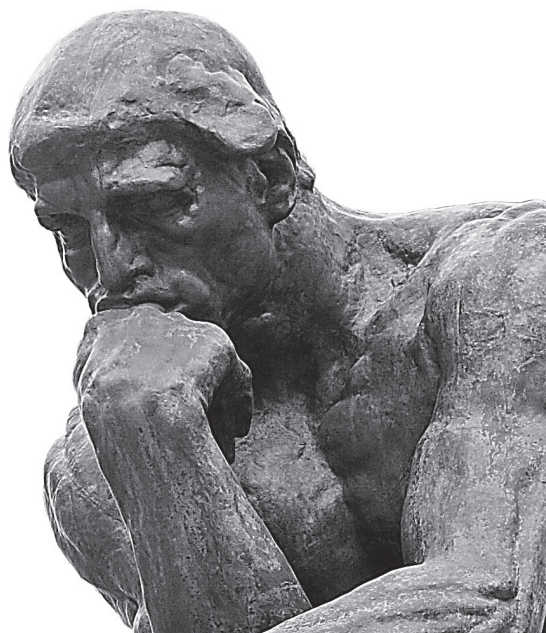
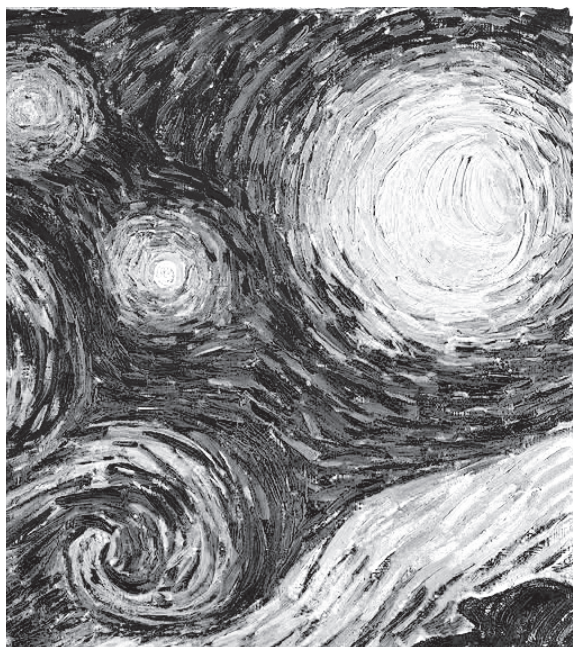
Hasło: _____

2. Opisz dzieło Gustave'a Courbeta *Kamieniarze*. Zwróć uwagę na treść i formę obrazu.

Karta pracy 10.

- Zamieszczone ilustracje przedstawiają fragmenty znanych dzieł sztuki XIX wieku. Podaj tytuły tych dzieł.

Temat 18: *To robi silne wrażenie* – interpretacja obrazu.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie *romantyzm*, opisuje, na czym polega tendencja w malarstwie objęta tą nazwą;
- wymienia dzieła twórców romantyzmu: Eugène Delacroix *Wolność wiodąca lud na barykady*, Piotr Michałowski *Bitwa pod Somosierrą*;
- wie, co w malarstwie oznacza termin *realizm* – rozróżnia dwa znaczenia tego określenia – obraz realistyczny jako dzieło przedstawiające wiernie rzeczywistość, i jako dzieło z nurtu realizmu, czyli ukazujące codzienne życie ludzi, ich ciężką pracę, zwyczaje itp.;
- wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego, zna założenia tego kierunku oraz imię i nazwisko (Claude Monet) autora obrazu, od którego pochodzi nazwa impresjonizmu, i wymienia tytuł tego dzieła: *Impresja, wschód słońca*;
- zna twórców postimpresjonistycznych: Vincenta van Gogha, Paula Gauguina, charakteryzuje krótko ich twórczość.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 5. *Obrazy, życie, wrażenia*, temat: *Malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 24.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Sztuka XIX wieku. Malarstwo*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, farby plakatowe, kredki lub pastele.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Uczniowie i nauczyciel ponownie analizują poszczególne dzieła XIX-wiecznych artystów malarzy przedstawione w podręczniku lub w *Galerii* na płycie dołą-

czoney do podręcznika. Wspólnie określają kierunki, jakie te dzieła reprezentują; uczniowie swobodnie wypowiadają się na ich temat.

2. Przedstawienie zadania i realizacja

Zadaniem uczniów będzie interpretacja wybranego obrazu.

Każdy uczeń wybiera z podręcznika lub *Galerii* znajdującej się na CD obraz namalowany w XIX w. – taki, który wywiera na nim duże wrażenie (podoba się, dziwi, budzi podziw lub niechęć). Następnie tworzy własny obraz, który powinien być podobny do obrazu z podręcznika lub galerii. Uczeń używa jednak innej techniki, inaczej przedstawia temat, np. żartobliwie, lub zmienia kolory z ciepłych na zimne itp. Inspiracją mogą być prace uczniów, którzy już wykonali podobne ćwiczenie przedstawione w zeszycie ćwiczeń.

3. Rekapitulacja:

- Przykładowe pytania poprzedzające ocenę:
 - *Jaki obraz zainspirował cię do wykonania tej pracy, jakiego rodzaju wrażenie na tobie wywarł i dlaczego?*
 - *Czym różni się twoja praca od oryginału i dlaczego?*
 - *Czy nadasz jej nowy tytuł?*
- Podsumowanie, omówienie i ocena prac.

Temat 19: Nowe metody malowania – dywizjonizm i pointylizm.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego, zna założenia tego kierunku (studiowanie zmienności natury, wzajemnych relacji światła i cienia w otoczeniu, zmian koloru w zależności od pory dnia);
- zna imię i nazwisko (Claude Monet) autora obrazu, od którego pochodzi nazwa impresjonizmu, i wymienia tytuł tego dzieła: *Impresja, wschód słońca*;
- wymienia i opisuje nowe metody malowania: dywizjonizm i pointylizm;
- potrafi zastosować te metody we własnym działaniu plastycznym;
- zna twórców postimpresjonistycznych: Vincenta van Gogha, Paula Gauguina; charakteryzuje krótko ich twórczość.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 5. *Obrazy, życie, wrażenia*, temat: *Inspiracje sztuką XIX wieku. Nowe metody malowania*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 25.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Sztuka XIX wieku. Malarstwo*,
- prezentacja *Dywizjonizm i pointylizm. Nowe metody malowania*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, farby plakatowe, pędzelki lub patyczki kosmetyczne.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Nauczyciel przedstawia uczniom prezentację *Dywizjonizm i pointylizm. Nowe metody malowania*, znajdującą się na płycie dołączonej do przewodnika. Pokazując i objaśniając poszczególne slajdy, opiera się na treściach kluczowych.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Dywizjonizm – metoda, której nazwa pochodzi od francuskiego słowa division oznaczającego podział, to metoda malarska polegająca na nakładaniu farb na płótno drobnymi plamami czystych kolorów, które – obserwowane z pewnej odległości – mieszają się w siatkówce oka widza, tworząc inne kolory. Uzyskuje się w ten sposób efekt wibracji i świetlistości, niemożliwy do osiągnięcia przy mieszaniu kolorów na palecie. Dywizjonizm w malarstwie zapoczątkowali impresjoniści, którzy skorzystali z odkryć fizyków na polu nauk optycznych (rozbitcie wiązki światła białego na barwy spektralne). Sylwetka artysty: Claude Monet, dzieło: np. Budynek Parlamentu w Londynie lub Nenufary.*
- *Puentylizm lub pointylizm (z jęz. francuskiego pointiller [czyt.: puętyje] – kropkować, punktować) – to technika stanowiąca rozwinięcie dywizjonizmu. Polega na budowaniu kompozycji obrazu przez wypełnianie go gęsto rozmieszczonymi, różnobarwnymi punktami i kreskami kładzionymi na płótno czubkiem pędzla. Te punkty i kreski, oglądane z odpowiedniego, uzależnionego od ich wielkości oddalenia, zlewają się w jedno, tworząc obraz. Technika ta była stosowana przez neoimpresjonistów.*
Sylwetka artysty: Georges Seurat [czyt.: żorz sera], dzieło: Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte [czyt.: grąd żat].

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie, inspirując się obrazami przedstawionymi w rozdziale podręcznika, w zeszycie ćwiczeń lub na prezentacji, malują martwą naturę lub pejzaż. Posługują się techniką pointylizmu. Do wykonania pracy używają patyczków kosmetycznych, małych gąbek lub cienkiego pędzelka i kartki A4 z bloku technicznego. Temat pracy plastycznej to pejzaż w plenerze, widok z okna lub studium ustawionej w klasie martwej natury.

Alternatywnie uczniowie mogą wykonać ćwiczenie 25. z zeszytu ćwiczeń: Łąka pełna kwiatów. Impresja.

3. Rekapitulacja:

- Prezentacja prac i rozmowa na temat realizacji zadania plastycznego:
 - Czy odpowiada ci metoda malowania odkryta i stosowana przez artystów z kręgu impresjonistów?
 - Jakie efekty można osiągnąć dzięki tej technice?
 - Jaką kompozycję ma twoja praca i jaka jest jej gama kolorystyczna?
- Wspólna ocena prac.

Temat 20: *Mój pokój*. Inspirująca twórczość Vincenta van Gogha.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia i opisuje nowe metody malowania: dywizjonizm i pointylizm;
- potrafi zastosować te metody we własnym działaniu plastycznym;
- zna twórcę postimpresjonistycznego: Vincenta van Gogha, charakteryzuje krótko jego twórczość;
- rozumie pojęcie *ekspresja*, wyjaśnia je na podstawie twórczości Vincenta van Gogha;
- wie, na czym polega technika *impasto* – analizuje dzieła malarskie Vincenta van Gogha.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 5. *Obrazy, życie, wrażenia*, temat: *Malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 26.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6: Galerie – Sztuka XIX wieku. Malarstwo*,
- prezentacja *Twórczość Vincenta van Gogha*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, farby plakatowe, kredki, pastele olejne.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Nauczyciel przedstawia prezentację *Twórczość Vincenta van Gogha*, zawierającą wybór różnorodnych tematycznie obrazów tego artysty oraz notę biograficzną.

Treść noty biograficznej:

Vincent Willem van Gogh urodził się w marcu 1853 roku w miejscowości położonej niedaleko Bredy w Holandii, w rodzinie pastora. Długo poszukiwał swojej drogi życiowej – przed 30. rokiem życia postanowił zostać artystą malarzem. Niedoceniany za życia – udało mu się sprzedać tylko jeden obraz – dziś jest jednym z najśłynniejszych malarzy na świecie, uznanym za patrona sztuki nowoczesnej. Vincent van Gogh jest przedstawicielem kierunku w malarstwie XIX wieku zwanego postimpresjonizmem.

W pierwszym okresie twórczości malował realistyczne sceny rodzajowe z życia robotników, dokumentując ich niełatwą codzienność.

W 1886 roku Vincent van Gogh przeniósł się do Paryża, gdzie pod wpływem impresjonistów odkrył swój własny ekspresyjny język. Zaczął posługiwać się charakterystycznymi, ekspresyjnymi plamami barwnymi w formie krótkich i dynamicznych różnobarwnych kresek (pociągnięć pędzla). Stosował *impasto* – farby nakładał grubą warstwą, która po wyschnięciu tworzyła efekty fakturalne. Obrazują to martwe natury tworzone na przestrzeni lat, przedstawiające buty artysty. W lutym 1888 roku Vincent van Gogh wyjechał na południe Francji, do Arles. Wtedy też rozpoczął się najważniejszy okres jego twórczości, zakończony tragiczną śmiercią w 1890 roku. W Arles Vincent van Gogh namalował kilkaset obrazów, a wśród nich *Słoneczniki*, *Gwiazdzistą noc*, *Drogę z cyprysem i gwiazdą*, *Pole pszenicy z krukami*.

Vincent van Gogh to artysta, który zapoczątkował nowe spojrzenie na twórczość i malarstwo: odważnie deformował przedstawiane obiekty, wprowadził niespotykaną intensywność barw i ekspresję plamy barwnej oraz faktury, a wszystko to w celu wyrażenia swojego odczuwania rzeczywistości i indywidualnego postrzegania otaczającego świata. *Jego twórczość zdobyła miano ekspresyjnej ponieważ wywołuje silne i różnorodne uczucia u odbiorców – zapewne takie też uczucia towarzyszyły artyście podczas malowania obrazów.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Vincent van Gogh namalował kilka wersji obrazu przedstawiającego wnętrze jego sypialni, zatytułowanego: *Sypialnia Vincenta w Arles* (1888, 1889). Obrazy te są do siebie bardzo podobne, ale nie identyczne. Uczniowie obserwują obydwa obrazy i próbują dostrzec różnice między nimi, określają je (obrazy znajdują w zeszycie ćwiczeń, w prezentacji lub w internecie, w galerii Wikipainting). Zadaniem uczniów jest namalowanie wnętrza swojego pokoju. Chętne osoby mogą zrobić dwie podobne prace na ten sam temat, starając się jak najlepiej uchwycić wygląd pomieszczenia. Malując, uczniowie wykorzystują technikę pointylizmu, *impast*, stosują także ekspresyjną i kontrastową gamę barwną oraz wybrany rodzaj perspektywy (np. zbieżną lub kulisową). Pracę malarską mogą poprzedzić wykonaniem szkicu.

3. **Rekapitulacja:**

Omówienie i ocena prac. Przykładowe pytania do omówienia:

– *Jaka jest gama kolorystyczna prac, które wykonaliście i dlaczego jest taka?*

– *Na czym polega technika impastu?*

Kryteria oceny:

- wykorzystanie techniki impastu,
- ekspresja, oryginalność kolorystyczna i kompozycyjna,
- zastosowanie określonego rodzaju perspektywy.

Temat 21: Sztuka XX wieku – nowe style.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- zna, wymienia, charakteryzuje wybrane kierunki malarstwa XX wieku, takie jak fowizm, abstrakcjonizm, kubizm, informel, pop-art, op-art;
- wymienia wybrane budowle XX wieku, określa materiały budowlane, z jakich powstały i główne cechy stylowe tych budowli (willa Kaufmanna, opera w Sydney, Wielka Arka w Paryżu);
- wymienia nazwiska wybitnych rzeźbiarzy XX wieku i opisuje ich twórczość (Constantin Brâncuși, Henry Moore i Aleksander Calder).

Metody pracy:

miniwykład poparty prezentacją, praca z podręcznikiem, pogadanka, samodzielne rozwiązywanie problemów – karty pracy.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 6. *Śladami nowej sztuki*, tematy: *Architektura i rzeźba, Malarstwo*.

Materiały dla ucznia:

ołówki.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Uczniowie zapoznają się z informacjami na temat sztuki XX wieku przez ciche lub głośne czytanie treści rozdziału z podręcznika: *Śladami nowej sztuki*, tematy: *Architektura i rzeźba, Malarstwo*.

TREŚCI KLUCZOWE:

Po przeczytaniu rozdziału – pogadanka dotycząca przedstawionych w podręczniku informacji (w czasie pogadanki nauczyciel może wspierać wypowiedzi pokazem budowli, rzeźb i reprodukcji dzieł sztuki XX wieku z zasobów internetu):

- *Jakie są cechy architektury XX wieku?*
- *Czym charakteryzują się budowle: willa Kaufmanna w Pensylwanii, Opera w Sydney i Wielka Arka w Paryżu?*
- *Co można powiedzieć o twórczości trzech wielkich rzeźbiarzy XX wieku – Constantina Brâncuși [czyt. konstantina brynkuszi], Henry Moore’a [czyt. henri mura] i Aleksandra Caldera [czyt. kaldera]?*
- *Fowizm, abstrakcjonizm – jakie znajdujemy podobieństwa i różnice między tymi kierunkami w malarstwie XX wieku?*
- *Czym charakteryzują się obrazy kubistyczne?*
- *Co przedstawiają obrazy Jacksona Pollocka?*
- *Czy Andy Warhol to artysta?*
- *Dlaczego od niektórych obrazów kręci się w głowie (op-art.)?*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

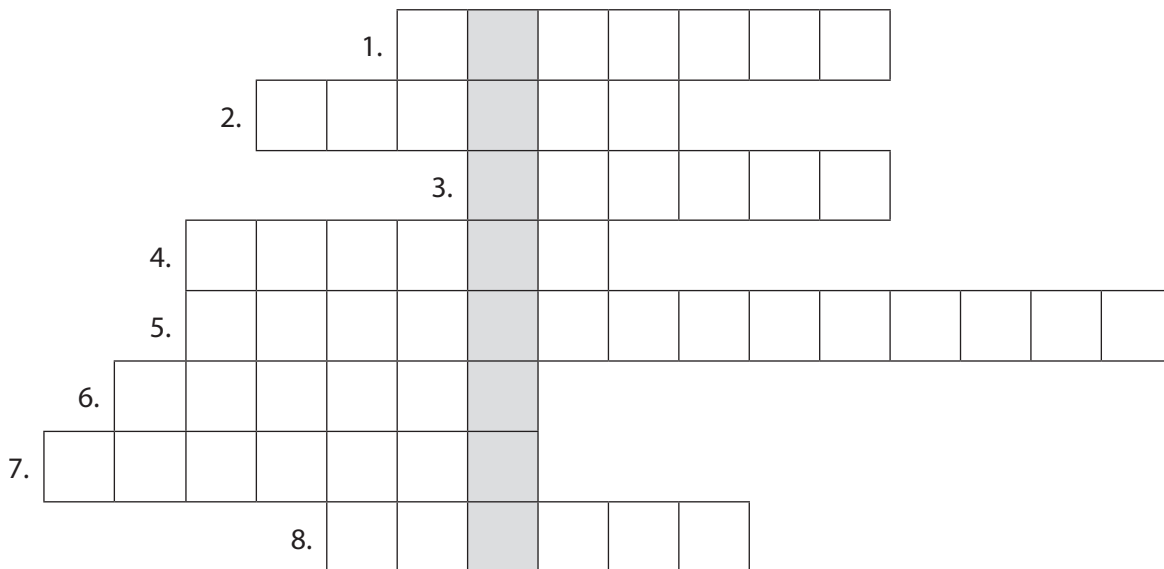
Samodzielna praca uczniów z kartą pracy nr 11. (można wykorzystać kartę w zeszytach ćwiczeń lub dołączoną do scenariusza).

3. Rekapitulacja:

Poszczególne osoby prezentują wyniki swojej pracy – uzupełnioną kartę pracy. Omówienie wyników prac i ocena.

Karta pracy 11.

- Rozwiąż krzyżówkę i wpisz hasło.

1. Pablo, twórca kubistycznego obrazu *Panny z Avinion*.
2. Miasto, w którym znajduje się słynny gmach opery przypominający żaglowiec.
3. Kierunek w malarstwie wyróżniający się stosowaniem przez artystów kontrastowej, żywej i zróżnicowanej kolorystyki, która nie odzwierciedla rzeczywistych barw malowanych osób, przedmiotów, roślin czy zjawisk.
4. Nazwisko artysty, czołowego przedstawiciela pop-artu.
5. Kierunek w malarstwie, który możemy rozpoznać po obrazach nieprzedstawiających, będących układem linii i plam.
6. Nazwa kierunku pochodząca od łacińskiego słowa *cubus*, co oznacza „kostka” lub „szescian”.
7. Przedstawiciel fowizmu, na jego obrazach plamy czystych i żywych kolorów tworzą uproszczone i dekoracyjne kształty.
8. Amerykański artysta znany przede wszystkim jako twórca rzeźb ruchomych – mobili.

Hasło: Artyści będący przedstawicielami kierunku _____ nie planowali swoich obrazów, pokrywali płótna barwnymi plamami i liniami, wlewając farbę bezpośrednio na podłoże.

Temat 22: Architektura jak z bajki. Antonio Gaudi i Friedensreich Hundertwasser.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wymienia wybrane budowle XX wieku, określa materiały budowlane, z jakich powstały, i główne cechy stylowe tych budowli (willa Kaufmanna, opera w Sydney, Wielka Arka w Paryżu);
- opisuje twórczość architektów XX wieku Antonio Gaudiego i Friedensreicha Hundertwassera;
- wie, czym się wyróżniają dzieła architektoniczne wymienionych twórców na tle innych budowli współczesnych;
- wykonuje makietę oryginalnej, kolorowej budowli inspirowanej twórczością Antonio Gaudiego i Friedensreicha Hundertwassera.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 6. *Śladami nowej sztuki*, temat: *Architektura i rzeźba*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 28.,
- prezentacja *Architektura jak z bajki. Antonio Gaudi i Friedensreich Hundertwasser*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, papier kolorowy, klej, nożyczki, ekierka, linijka, cyrkiel.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Nauczyciel przedstawia prezentację *Architektura jak z bajki. Antonio Gaudi i Friedensreich Hundertwasser* lub prezentuje dzieła wymienionych architektów, korzystając z zasobów internetu. Przedstawia twórczość Gaudiego i Hundertwassera

na tle innych, bardziej konwencjonalnych dzieł architektury współczesnej. W miniwykładzie wykorzystuje poniżej przedstawione informacje (treści kluczowe).

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Rozwój nauki i nowych technologii wywarł znaczący wpływ na przemiany w architekturze XX wieku. Budowle zostały uproszczone w swojej formie, wznoszono je z nowoczesnych materiałów, często tańszych, lżejszych i bardziej funkcjonalnych. Tak powstawały np. domy mieszkalne i drapacze chmur – gmachy biur i urzędów.*
- *Na tle uproszczonych, geometrycznych form architektury XX wieku wyróżnia się twórczość dwóch artystów architektów: Antonio Gaudiego, który tworzył na przełomie XIX i XX wieku, oraz Friedensreicha Hundertwassera, żyjącego w latach 1928–2000. Ich projekty budzą zachwyt dzieci, młodzieży i dorosłych. Budowle te mają fantastyczne formy i radosne kolory.*
- *Antonio Gaudi to jeden z najbardziej znanych architektów hiszpańskich. Barcelona – miasto, w którym żył i tworzył, zawdzięcza mu najbardziej charakterystyczne budowle, nadające miastu niepowtarzalny i oryginalny styl. Zalicza się do nich: kamienice Casa Milà i Casa Battló, Park Güell oraz katedrę Sagrada Familia.*
- *Friedensreich Hundertwasser, właściwie Friedrich Stowasser – był wszechstronnym artystą, malarzem, grafikiem, rzeźbiarzem, ale znany jest przede wszystkim z realizacji architektonicznych. Styl projektowanych przez niego budowli charakteryzuje unikanie regularności, symetrii i prostych linii oraz kątów. Jego twórczość wykazuje wyraźne wpływy architektury Gaudiego.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie wykonują pracę na temat: *Domy z bajki, fantastyczne budowle, niewiarygodnie kolorowe domy* (opcjonalnie: ćwiczenie 28. w zeszycie ćwiczeń).

Budowle Antonio Gaudiego i Friedensreicha Hundertwassera zachwycają swoją bajkowością. Inspirując się tymi budowlami, uczniowie wykonują makietę fantastycznego, kolorowego domu. Oklejają kolorowym papierem pudełka po produktach spożywczych, używając barw czystych i kontrastowych. Następnie łączą budowle z detalami uformowanymi z folii aluminiowej lub ulepionymi z plasteliny.

3. Rekapitulacja:

- Ogólne podsumowanie lekcji:
 - *Czym charakteryzuje się architektura XX wieku?*
 - *Jakie cechy ma twórczość Antonio Gaudiego i Friedensreicha Hundertwassera?*
 - *Czym budowle tych architektów różnią się od innych budowli współczesnych?*
- Ocena prac – kluczowe kryteria:
 - widoczna inspiracja twórczością architektów XX wieku,
 - twórcze i kreatywne wykorzystanie tej inspiracji,
 - wykonanie oryginalnego układu przestrzennego,
 - kontrastowa, czysta kolorystyka,
 - zaangażowanie i estetyczne wykonanie zadania plastycznego.

Temat 23: Sztuka XX wieku. Relief konstruktywistyczny.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- charakteryzuje wybrane kierunki malarstwa XX wieku: abstrakcjonizm, konstruktywizm;
- odróżnia abstrakcję geometryczną od innych rodzajów abstrakcji;
- potrafi przełożyć zasady wybranych kierunków malarstwa XX wieku na własną działalność plastyczną;
- tworzy relief inspirowany konstruktywistycznymi dziełami Henryka Stażewskiego.

Metody pracy:

prezentacja, praca z podręcznikiem, pogadanka, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 6. *Śladami nowej sztuki*, tematy: *Inspiracje sztuką XX wieku. Konstruktywizm*.

Materiały dla ucznia:

6–10 małych pudełek jednakowej wielkości (np. po zapalkach), klej do tektury, nożyczki, tektura formatu A3, kolorowe brystole, tektura falista lub farby plakatowe.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Uczniowie wraz z nauczycielem analizują rozdział *Śladami nowej sztuki*, tematy: *Inspiracje sztuką XX wieku. Konstruktywizm*. Uczniowie zapoznają się z tekstem: *Konstruktywizm to kierunek w sztuce abstrakcyjnej, który powstał na początku XX wieku w Rosji i był rodzajem abstrakcji geometrycznej. Artyści tworzyli obrazy przedstawiające proste elementy geometryczne, całkowicie rezygnując z przedstawiania rzeczywistości.*

Konstruowali swoje obrazy z wybranych form geometrycznych. Jednym z najbardziej znanych przedstawicieli tego kierunku w Polsce był Henryk Stażewski. Malował w tradycyjnych technikach, ale tworzył również kompozycje reliefowe, płaskorzeźby

wykonywane na drewnianej lub metalowej płycie. Jego reliefy były początkowo białe, następnie metalowe i wielobarwne.

Pogadanka:

- Czym jest konstruktywizm?
- Na czym polega ten rodzaj abstrakcji geometrycznej?
- Co to jest relief?
- Kim był Henryk Stażewski?
- W jaki sposób tworzył swoje prace?

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie analizują instrukcję wykonania reliefu *Krok po kroku*.

Następnie wykonują rytmiczny relief przestrzenny zainspirowany twórczością konstruktywistów. Pracę mogą wykonać na różne sposoby.

1. Malują pudełka, czekają aż wyschną, układają z nich kompozycję abstrakcyjną, którą przyklejają na jednokolorowy karton.
 2. Przyklejają na pudełkach większe prostokąty z kolorowego brystolu lub tektury falistej, układają z nich kompozycję i przyklejają ją do tektury.
- Kolorystyka reliefu powinna mieć wybraną cechę charakterystyczną, np. być w różnych odcieniach zieleni, w barwach ciepłych lub chłodnych.

3. Rekapitulacja:

Ogólne podsumowanie lekcji przez nauczyciela.

- Kryterium kluczowe oceny: właściwe zakomponowanie elementów na płaszczyźnie lub w przestrzeni, zgodne z zasadami kompozycji statycznej, rytmicznej.
- Uczniowie omawiają swoje prace i wzajemnie je oceniają.

Temat 24: Kierunki w malarstwie. Projekt op-art.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- charakteryzuje op-art jako kierunek malarstwa XX wieku;
- potrafi zastosować zasady poszczególnych, poznanych kierunków malarstwa XX wieku we własnej działalności plastycznej;
- tworzy dzieło w stylu op-art, wykorzystując złudzenia optyczne;
- stosuje do wykonania pracy narzędzia programu graficznego.

Metody pracy:

miniwykład, praca z wykorzystaniem programu graficznego, pogadanka.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 6. Śladami nowej sztuki, temat: *Malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 29.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*: program graficzny *Czy dobrze widzimy? Op-art*,
- prezentacja *Sztuka i złudzenia optyczne*, znajdująca się na płycie dołączonej do przewodnika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*,
- program *Jaka to perspektywa?*, znajdujący się na płycie dołączonej do podręcznika.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, papier kolorowy, klej, nożyczki, ekierka, linijka, cyrkiel.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Miniwykład poprowadzony przez nauczyciela, oparty na prezentacji zawierającej informacje i reprodukcje dotyczące powiązania złudzeń optycznych i sztuki *optical art* zatytułowany *Sztuka i złudzenia optyczne*.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Złudzenie optyczne polega na przypisywaniu oglądanym przedmiotom właściwości, których one w rzeczywistości nie mają. Opiera się na mechanizmach działania percepcji, które w określonych warunkach mogą powodować tylko pozornie prawdziwe wrażenia.*
- *Op-art (optical art – sztuka optyczna, wzrokowa) to odmiana abstrakcjonizmu polegająca na stosowaniu abstrakcyjnych kombinacji linii, figur i brył, których zestawienie wywołuje geometryczne złudzenia optyczne. Obserwacja takiego dzieła wywołuje wrażenia głębi oraz ruchu i wibrowania przedstawianych na nim elementów. Twórcy op-artu chętnie wciągają widza w grę złudzeń, pozorują trójwymiarowość płótna, jego falowanie, wirowanie lub pulsowanie. Op-art, z powodu swej matematycznej natury, często jest tworzony za pomocą komputera.*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Uczniowie wykonują pracę w programie *Czy dobrze widzę?*
- Dowolnie modyfikują wybrane figury, zmieniają ich kolor oraz wykonują multiplikacje (powielają 12, 20, 30 lub 80 razy). Kiedy kształt, kolor i liczba figur są już ustalone, poddają kompozycję zniekształceniom, które wywołują złudzenia optyczne:
 - wir – obracanie wszystkich elementów kompozycji w prawą lub lewą stronę, regulując zniekształcenie za pomocą suwaka, uczniowie mogą wywołać złudzenie poruszania się, wirowania obrazu;
 - fala – tworzenie falowego układu elementów: z pomocą suwaków można regulować wysokość i długość fali, zniekształcając wygląd całej kompozycji, uczniowie wywołują złudzenie falowania, wibrowania obrazu;
 - siatka – pozwala zniekształcać obraz, stwarza złudzenie jego trójwymiarowości, poruszania się; na siatce znajdują się ruchome punkty, za których pomocą uczniowie dowolnie zmieniają wygląd obrazu.
- Za pomocą przycisku *Zapisz* umieszczają kończoną pracę na dysku komputera, mogą ją również wydrukować.
Alternatywę stanowi wykonanie pracy w stylu op-art na kartonie z użyciem ołówka, linijki i kolorowych flamastrów lub ćwiczenie 29. z zeszytu ćwiczeń.

3. Rekapitulacja:

- Wystawa lub prezentacja prac przez wybranych lub chętnych uczniów.
- Omówienie:
 - *Czym charakteryzuje się op-art?*
 - *Jakie rodzaje złudzeń optycznych zostały zastosowane w pracy plastycznej?*
 - *Która praca przedstawia temat oryginalnie i różni się od innych?*
- Podsumowanie i ocena prac.

Temat 25: Sztuka XX wieku: obrazy bezkształtne i popularne.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- charakteryzuje wybrane kierunki malarstwa XX wieku, takie jak informel i pop-art;
- wymienia cechy dzieł Jacksona Pollocka;
- opisuje dzieła Andy'ego Warhola;
- potrafi zastosować zasady poszczególnych, poznanych kierunków malarstwa XX wieku we własnej działalności plastycznej: wykonuje kompozycję w stylu informel lub pop-art;
- wykorzystuje do wykonania pracy narzędzia komputerowego programu graficznego.

Metody pracy:

praca z podręcznikiem, praca z wykorzystaniem programu graficznego, pogadanka.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 6. *Śladami nowej sztuki*, temat: *Malarstwo*,
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 30.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*: program graficzny *Maluj tak jak Pollock*.

Materiały dla ucznia:

blok techniczny, farby plakatowe w słoiczkach i w tubkach, paleta oraz pędzelki o różnej grubości.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Nauczyciel wraz z uczniami analizuje rozdział 6. podręcznika: *Śladami nowej sztuki*, temat: *Malarstwo*; krótko definiuje wybrane kierunki (informel i pop-art) w malarstwie XX wieku.

TREŚCI KLUCZOWE:

- *Informel lub art informel (fr. art informel – ‘sztuka bezkształtna’ [czyt. art ęformel]) to kierunek w malarstwie, który zakładał nieplanowanie obrazów, malowanie tego, co w danej chwili wydawało się właściwe artyście. Malarze tego kręgu wierzyli, że tworzenie nie powinno być kontrolowane przez rozum twórcy. Płótna pokrywali barwnymi plamami, liniami – farby wylewali bezpośrednio na podłoże, mając na celu pozostawienie na nim barwnych śladów. Powstawał z nich gotowy obraz, skończony wtedy, gdy artysta go za taki uznał.*
- *Kierunek w sztuce zwany pop-artem to odpowiedź artystów na konsumpcyjny charakter zachodniej cywilizacji, a zwłaszcza reklamowanie produktów. Malowali oni dowolnie zestawione fragmenty reklam i komiksów, przedstawiali dokładnie odwzorowane przedmioty codziennego użytku. Pop-art dążył do zobrazowania cywilizacji wielkowiejskiej i jej kultury masowej. Jednym z najwybitniejszych przedstawicieli pop-artu był Andy Warhol [czyt. endi łorhol], artysta amerykański, którego dzieła przedstawiają dokładne wizerunki postaci ze świata sztuki i rozrywki, opakowania popularnych produktów, takich jak proszek do prania czy puszka zupy.*

3. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie wykonują pracę w stylu informel lub pop-art, wykorzystując programy graficzne znajdujące się na płycie dołączonej do podręcznika: *W stylu Andy Warhola i Maluj tak jak Pollock*.

- Aby wykonać pracę w programie *W stylu Andy Warhola*, uczeń wybiera jeden z ośmiu motywów graficznych i koloruje go.
- Andy Warhol często posługiwał się multiplikacją, czyli zwielokrotnieniem tego samego motywu graficznego. Jeśli uczeń chce zwielokrotnić swój motyw, program daje mu możliwość jego powielenia 4, 9 lub 12 razy.
- Jeśli uczeń chce, aby każdy ze zwielokrotnionych elementów był w innym kolorze, edytuje po kolei pojedyncze elementy graficzne i koloruje je według własnego uznania.
- Za pomocą przycisku *Zapisz* umieszcza skończoną pracę na dysku komputera, może ją również wydrukować.
- W celu wykonania pracy w programie *Maluj tak jak Pollock* uczeń wybiera z zakładki rodzaj i wielkość narzędzia do malowania oraz kolor z palety – wykonuje „bezkształtną” kompozycję abstrakcyjną i za pomocą przycisku *Zapisz* umieszcza ukończoną pracę na dysku komputera lub ją drukuje.

Alternatywą jest wykonanie pracy w stylu informel na kartonie w technice malarzkiej (lub mieszanej) lub ćwiczenie 30. z zeszytu ćwiczeń.

3. Rekapitulacja:

Wystawa prac lub ich prezentacja przez wybranych lub chętnych uczniów.

- Omówienie i ocena prac.

- Podsumowanie – pogadanka:
 - *Jak możecie scharakteryzować pop-art?*
 - *Czym się różni pop-art od informelu?*
 - *Jak oceniacie swoje prace?*
 - *Czy programy graficzne ułatwiają twórczość plastyczną?*

Temat 26: Obrazy i mapy myśli.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- określa środki plastyczne w dziele malarskim (linia, plama barwna, kolorystyka, kompozycja, perspektywa i światło);
- wymienia tematy dzieł malarskich;
- określa styl dzieła malarskiego i kierunek, jaki ukształtował jego formę i treść;
- używa map myśli do określenia cech obrazów i analizy ich komponentów.

Metody pracy:

pogadanka, samodzielne rozwiązywanie problemów – karty pracy.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 7. *Obrazy*, temat: *Jak opowiadać o obrazach?*
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 32.

Materiały dla ucznia:

ołówek, karta pracy.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Przypomnienie wiadomości na temat cech charakterystycznych dzieła sztuki malarskiej – pogadanka:

- *Jakie cechy posiada dzieło sztuki malarskiej – obraz?*
- *Jakie znacie rodzaje kompozycji?*
- *Jak możemy przedstawić przestrzeń na obrazie?*
- *Co oznacza słowo perspektywa?*
- *Jakie gamy barwne można wyróżnić?*
- *Jakie rodzaje plam barwnych występują na obrazie?*
- *Jak światło wpływa na wygląd obrazu?*
- *Jakie tematy obrazów znamy i czym się one charakteryzują?*

– Czy epoka, w której powstało dzieło malarskie, wpływa na to, co ono przedstawia i jak wygląda?

Nauczyciel przedstawia uczniom informacje na temat metody zapamiętywania i przyswajania wiadomości nazywanej mapą myśli (zwaną też: mapą mentalną), Swoj miniwykład może poprzeć prezentacjami z zasobów Internetu na ten temat (np. <http://www.mapy-mysli.com>; dostępne programy do tworzenia map: FreeMind, MindManager, Mind Mapper Professional, Nova Mind, Intellect Map).

- Nazwa 'mapy myśli' pochodzi z języka angielskiego – *Mind Mapping* (tłum. *mapowanie myśli*).
- Mapa myśli to taki sposób notowania i przedstawiania zagadnień, który ułatwia naukę i zapamiętywanie.
- Metodę mapy mentalnej można odnieść do określania cech charakterystycznych każdego dzieła sztuki, zwłaszcza sztuki malarskiej, co daje ważną podstawę do stworzenia jego opisu.

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

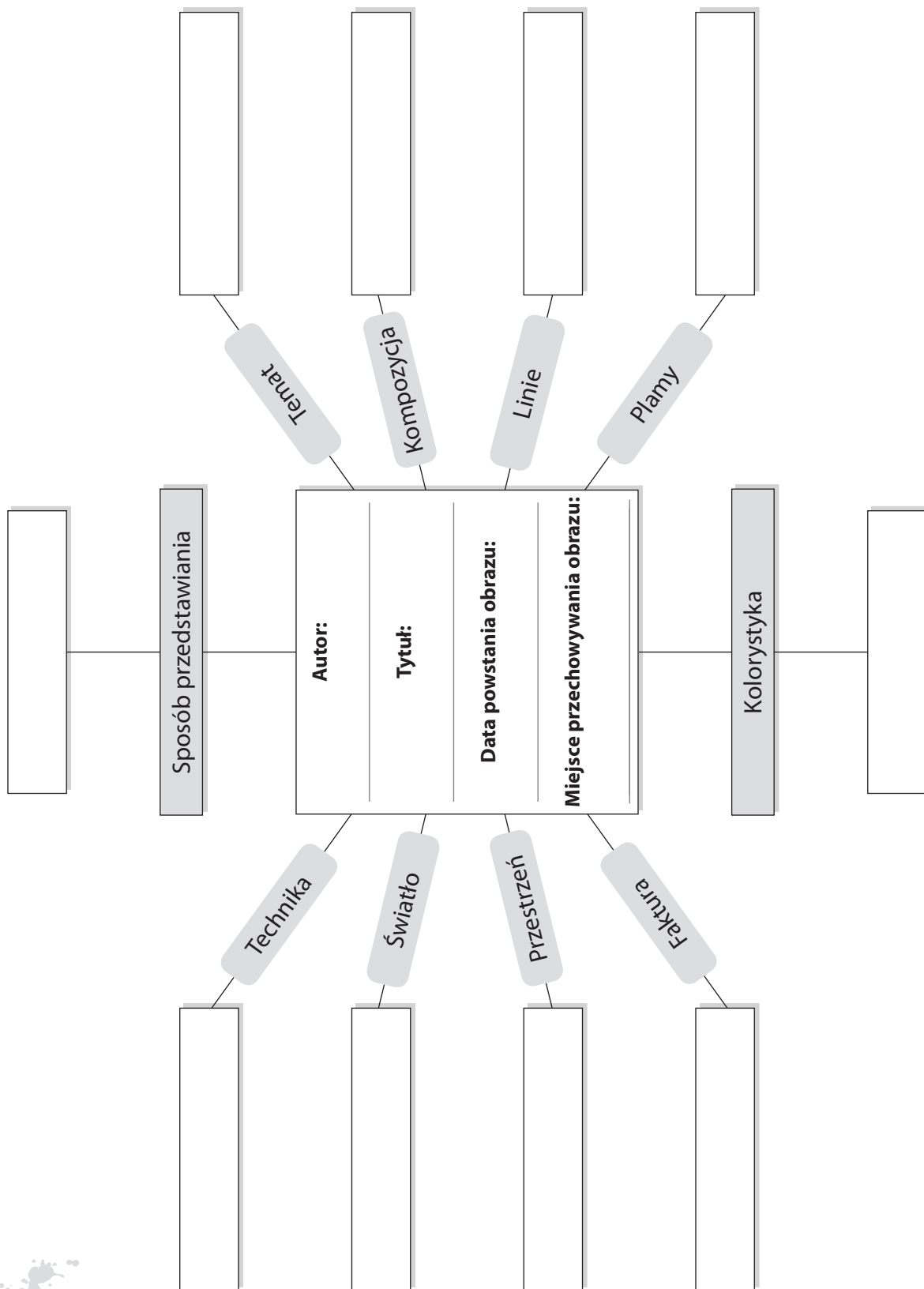
Uczniowie wybierają w podręczniku obraz, który im się podoba, a następnie wypełniają poszczególne elementy mapy myśli w karcie pracy 12.

Opcjonalnie: uczniowie uzupełniają mapy myśli zawarte w zeszycie ćwiczeń – ćwiczenie 32.

3. Rekapitulacja:

- Indywidualna prezentacja uzupełnionej mapy; rozmowa na jej temat uwarunkowana poziomem wykonania zadania; ocena i jej uzasadnienie (kryterium zasadnicze: uczeń uwzględnił i wpisał wszystkie informacje w sposób poprawny).

Karta pracy 12.

Temat 27: Opisujemy obrazy.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- określa środki plastyczne w dziele malarskim (linia, plama barwna, kolorystyka, kompozycja, perspektywa i światło);
- wymienia tematy dzieł malarskich;
- określa styl dzieła malarskiego i kierunek, jaki ukształtował jego formę i treść;
- używa map myśli do określenia cech obrazów i analizy ich komponentów;
- opisuje dzieło sztuki malarskiej w formie podstawowej analizy.

Metody pracy:

pogadanka, karty pracy, praca z podręcznikiem.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 7. *Obrazy*, temat: *Jak opowiadać o obrazach?*
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 32.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Przypomnienie wiadomości z poprzedniej lekcji: uczniowie przygotowują i analizują swoje mapy myśli. Chętny lub wyznaczony przez nauczyciela uczeń przypomina, jakie elementy powinna zawierać mapa myśli dotycząca składowych obrazu.

Nauczyciel przedstawia zadanie w formie pogadanki i wprowadzenia.

Pogadanka:

- *Co powinien zawierać opis lub inaczej analiza dzieła sztuki malarskiej?*
- *Czy na podstawie mapy myśli można zrobić opis obrazu?*
- *Czy mapa myśli jest przydatna do opisywania (analizowania) dzieł sztuki?*

Wprowadzenie nauczyciela oparte na treściach kluczowych z podręcznika:

Opis obrazu zaczynamy od podania, kto jest jego autorem, jaki obraz ma tytuł i kiedy powstał. Oprócz daty powstania można opisać epokę i tendencje artystyczne, które wpłynęły na formę obrazu. Można też (o ile mamy dostęp do takich informacji) napi-

sać, w jakiej technice został wykonany, jakie ma wymiary i gdzie się obecnie znajduje (np. nazwa muzeum). Następnie ustalamy, jaki jest temat obrazu i opisujemy dokładnie, co na nim widzimy. Określamy kompozycję i środki artystyczne, jakie zastosował artysta: linie, plamy, kolorystykę, fakturę, sposób przedstawienia przestrzeni i rodzaj światła. Czasem na obrazie widzimy jakieś symbole lub przedstawione na nim postacie czy przedmioty mają swoją historię – jeśli mamy dostęp do informacji na ten temat, możemy ich użyć do opisu, aby był jak najbardziej dokładny.

Na zakończenie prezentujemy własne wrażenia i opinię na temat dzieła. Każdą swoją ocenę – dobrą lub nie, należy uzasadnić.

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Na podstawie karty pracy 12. i wiadomości z podręcznika (jeśli jest taka możliwość, mogą korzystać z encyklopedii, książek o sztuce lub zasobów Internetu) uczniowie wykonują opis (analizę) dzieła sztuki malarskiej.

Opcjonalnie: uczniowie uzupełniają opisy obrazów na podstawie map myśli zawarte w zeszytach ćwiczeń – ćwiczenie 32.

3. Rekapitulacja:

- Wybrani lub chętni uczniowie czytają swoje opisy dzieł sztuki. Nauczyciel omawia i ocenia poszczególne prace. Chętni uczniowie wypowiadają się na temat prac kolegów.

Temat 28: Odwiedzamy wirtualne muzea.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- potrafi zdefiniować termin muzeum; charakteryzuje krótko historię muzeum;
- rozumie rolę i funkcje muzeów we współczesnym świecie;
- wymienia funkcje edukacyjne muzeum;
- wie, czym jest muzeum narodowe;
- wyjaśnia pojęcia: wystawa stała, czasowa, galeria, wernisaż, kurator wystawy;
- współuczestniczy w tworzeniu wystawy w swojej szkole.

Metody pracy:

pogadanka, praca z programem komputerowym i Internetem, ćwiczenie praktyczne.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 8. *Muzeum*, temat: *Muzeum realne i wirtualne. Co można robić w muzeum?*
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 33., 34.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*: mapa *W wirtualnym muzeum*.

Materiały dla ucznia:

komputer, płyta dołączona do podręcznika lub klej, nożyczki, brystol A2.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Uczniowie czytają tekst rozdziału 8. z podręcznika:
temat: *Muzeum realne i wirtualne. Co można robić w muzeum?*

Pogadanka po zapoznaniu się z tekstem:

- Co oznacza termin muzeum?
- Jakie znamy pierwsze muzeum w historii?
- Jaką rolę i funkcje pełnią muzea?

- Czym dzieci, młodzież i dorośli mogą zajmować się w muzeum?
- Czym muzeum narodowe różni się od innych muzeów?
- Czym wystawa stała różni się od czasowej?
- Jak nazywamy uroczyste otwarcie wystawy?
- Czym zajmuje się kurator w muzeum?

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Propozycja nr 1

Lekcja powinna odbywać się w pracowni komputerowej.

Uczniowie w 2-3-osobowych grupach, korzystając z mapy *W wirtualnym muzeum*, znajdującej się na płycie dołączonej do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, „zwiedzają” poszczególne muzea. Ich zadaniem jest znaleźć muzeum, które chcieliby odwiedzić w rzeczywistości, uzasadniając swój pogląd. Nauczyciel przed wirtualną „wyprawą” prosi uczniów, aby zwrócili uwagę na to, jakie stałe wystawy prezentuje muzeum, jak często odbywają się wystawy czasowe i jaka jest oferta edukacyjna dla zwiedzających.

Propozycja nr 2

Ćwiczenie 34. z zeszytu ćwiczeń. Jeśli uczniowie nie korzystają z zeszytu ćwiczeń mogą wykonać poniżej przedstawione zadanie.

Uczniowie wcielają się w postać kuratora wystawy dzieł sztuki. Wystawa będzie miała tytuł „Piękne pejzaże” lub „Praca w sztuce”. Wybór tematu należy do uczniów. Reprodukcje dzieł znajdują w galerii internetowej Wikipaintings. Wybierają te, które chcieliby powiesić w galerii. Drukują je, wycinają i przyklejają na białym formatu A1 w taki sposób, żeby były powiązane tematycznie.

3. Rekapitulacja:

Omówienie i ocena prac.

Temat 29: Wystawa niezwykłych dzieł.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- posługuje się pojęciami: wystawa stała, czasowa, galeria, wernisaż;
- zna rolę i zadania kuratora wystawy;
- czynnie współuczestniczy w organizowaniu wystawy w swojej szkole.

Metody pracy:

praca z podręcznikiem, projekt.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 8. *Muzeum*, temat: *Muzealne ABC...* temat: *Inspirujące muzeum. Szkolny wernisaż*.
- zeszyt ćwiczeń *Plastyka. Lubię tworzyć 6* – ćwiczenie 34.,
- płyta dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*: mapa *W wirtualnym muzeum*.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: praca w zespołach

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Nauczyciel przekazuje uczniom informacje na temat organizacji wystaw w muzeach na podstawie tekstu z podręcznika *Muzealne ABC...*

TREŚCI KLUCZOWE:

Wystawa to zbiór eksponatów i przedmiotów (obrazy, rzeźby) wystawionych na pokaz.

W każdym muzeum można zwiedzać wystawy stałe, umieszczane w galeriach, czyli miejscach ekspozycji. Wystawa czasowa prezentuje dzieła podobne tematycznie lub wykonane przez jednego artystę w określonym czasie. Każde muzeum posiada sale, w których prezentowane są zmieniające się kilka razy w roku wystawy czasowe.

Wernisaż jest uroczystym otwarciem wystawy, na którym obecni są artyści, organizatorzy wystawy i zaproszeni goście.

Kurator wystawy to osoba, która zajmuje się zawodowo organizacją wystaw w muzeach. Kurator planuje, jak będą prezentowane obrazy lub inne dzieła, określa ich rozmieszczenie i oświetlenie, kierunek zwiedzania. Dbą także o to, żeby wystawa była interesująca, oryginalna i oparta na ciekawym pomysśle.

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

Nauczyciel informuje, że zadaniem uczniów będzie przygotowanie wystawy prac plastycznych wykonywanych przez nich w ciągu całego roku szkolnego. Nauczyciel prosi uczniów, aby stworzyli zespoły, które zajmą się szczegółowymi zadaniami: 1) zespół kuratorów, którzy wybiorą i zaplanują, które prace plastyczne i w jaki sposób będą prezentowane; 2) zespół organizacyjny, który zajmie się zaprojektowaniem, wykonaniem i przekazaniem zaproszeń na wernisaż wystawy dla wszystkich nauczycieli i rodziców.

Inną propozycją może być organizacja plastycznego konkursu tematycznego i przygotowanie wystawy prac uczestników i osób nagrodzonych.

Uczniowie wykonują to zadanie plastyczne nie tylko na lekcjach plastyki – wernisaż odbywa się po lekcjach.

Alternatywą może być powiązanie wernisażu z aukcją na wybrany cel, np. dobroczynny; wtedy trzeba pamiętać o zaproszeniu gości, np. z rady dzielnicy lub gminy.

3. Rekapitulacja:

Ocena i omówienie zadania odbywa się po wernisażu; nauczyciel rozmawia z uczniami, dzieli się swoimi obserwacjami i pyta o ich odczucia; ocenia przede wszystkim zaangażowanie w działania i umiejętność współpracy i komunikacji z innymi.

Temat 30: Sylwetki wybranych polskich twórców ludowych

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wie, czym jest muzeum etnograficzne;
- wymienia funkcje jakie pełni muzeum etnograficzne;
- zna nazwiska i krótko charakteryzuje twórczość wybranych artystów ludowych: Katarzyny Gawłowej, Eweliny Pęksowej i Romana Śledzia.

Metody pracy:

praca z podręcznikiem, pogadanka, projekcja filmu.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik *Plastyka. Lubię tworzyć 6*, rozdział 9. *Artyści ludowi*, temat: *Muzeum etnograficzne. Sylwetki wybranych artystów ludowych*,
- Film o twórczości Eweliny Pęksowej: <http://ninateka.pl/film/sztuka-ludowa-i-naiwna-ewelina-peksowa>.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Motywacja:

Uczniowie czytają tekst z podręcznika rozdział 9. *Artyści ludowi*, temat: *Muzeum etnograficzne. Sylwetki wybranych artystów ludowych*.

Pogadanka:

- *Czym jest etnografia?*
- *Co możemy bliżej poznać i zobaczyć w muzeum etnograficznym?*
- *Jaka jest rola muzeów etnograficznych w obecnych czasach?*

2. Przedstawienie zadania i realizacja:

- Zadaniem uczniów jest wypowiedzieć się na temat tego z twórców ludowych, którego sylwetka twórcza i dzieła najbardziej im się spodobały – Katarzyny Gawłowej, Eweliny Pęksowej lub Romana Śledzia.
- Projekcja filmu dokumentalnego *Sztuka ludowa i naiwna | Ewelina Pęksowa* (reżyseria: Roman Wikieł, rok produkcji: 2006, producent: Narodowy Instytut Audiowi-

zualny, czas trwania: 28'03"; film dostępny w Internecie dla celów edukacyjnych pod wyżej podanym adresem).

3. Rekapitulacja:

Rozmowa na temat obejrzanego filmu:

- *Kim jest Ewelina Pęksowa, gdzie mieszka?*
- *Jak wygląda pracownia artystki?*
- *Czy trzeba skończyć szkoły artystyczne, żeby być wybitnym twórcą?*
- *Jaki wpływ na twórczość artystki ma jej ogród? (itp.)*

Temat 31: Czy znasz wszystkie tajemnice sztuk plastycznych? Wielki quiz – powtórzenie materiału.

CELE EDUKACYJNE:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie kreski, wymienia jej rodzaje;
- rozumie czym jest barwa, jakie są rodzaje barw i gamy barwne;
- definiuje termin: kompozycja, wymienia rodzaje kompozycji;
- zna określenia dotyczące rodzajów światła w dziele malarskim;
- wymienia i opisuje rodzaje perspektywy;
- systematyzuje i porządkuje wiedzę dotyczącą dziedzin sztuki;
- wymienia tematy dzieł sztuki;
- potrafi opisać obraz z uwzględnieniem plastycznych środków formalnych.

Materiały i pomoce dydaktyczne:

- podręcznik i płyta CD dołączona do podręcznika *Plastyka. Lubię tworzyć 6*.

Materiały dla ucznia: komputer.

Czas trwania zajęć: 45 minut.

Forma pracy: indywidualna lub zbiorowa.

1. Motywacja. Przedstawienie zadania i realizacja:

Uczniowie pracują samodzielnie lub wspólnie, pod kierunkiem nauczyciela, wykonują zadania-zagadki z quizu *Sprawdź, czy znasz już wszystkie tajemnice sztuk plastycznych*. Zadania dotyczą zagadnień poznanych w klasach 4-6 takich jak kreska, barwa, przestrzeń, kompozycja, światło, a także dziedziny sztuki, opis obrazu, tematy dzieł sztuki.

2. Podsumowanie:

Po wykonaniu pozytywnie wszystkich zadań uczeń może wydrukować sobie dyplom i wpisać własne imię i nazwisko w odpowiednim miejscu; może to być podstawą do uzyskania oceny bardzo dobrej lub celującej. Jeśli zadania wykonuje zbiorowo cała klasa, nauczyciel może wydrukować dyplom z dedykacją dla konkretnej klasy i ocenić najbardziej aktywne osoby.

PLAN PRACY DYDAKTYCZNEJ

Temat (liczba lekcji przeznaczonych na jego realizację)	Treści nauczania	Założone osiągnięcia ucznia	Realizacja podstawy programowej
<p>1. Starożytność. Architektura starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Starożytna Grecja i Ateny kolebką kultury europejskiej. • Akropol – wzgórze z kompleksem świątyni. • Partenon i Erechtejon – cechy świątyni greckiej. • Definicje pojęć: kolumna, kolumnada, tympanon, fryz. • Trzy style: dorycki, joński i koryncki. • Rzym – miasto słynące z zabytków starożytności: Koloseum, Panteon, łuki triumfalne, akwedukty. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, co to jest Akropol; • opisuje konstrukcję Partenonu używając pojęć takich jak: kolumnada, tympanon, fryz, cella, styl dorycki; • wymienia trzy porządki w architekturze greckiej: dorycki, joński, koryncki; • zna konstrukcję kolumny: baza, trzon, kapitel; • wskazuje różnice w konstrukcji kolumn reprezentujących trzy porządki; • wskazuje charakterystyczne elementy świątyni Erechtejon, posługując się pojęciem kariatydy; • wymienia i opisuje na przykładach charakterystyczne budowle rzymskie – świątynie, amfiteatry, akwedukty; • opisuje Koloseum, używając pojęć: amfiteatr, arkady; • opisuje Panteon, używając pojęć: kopuła, fasada, tympanon; • wie, że łuki triumfalne, pomniki i kolumny były wznoszone w starożytnym Rzymie na cześć zwyciężczych władców, różniła te budowle. 	<p>1.1., 3.1., 3.2.</p>

<p>2. Starożytność. Kolumna, jakiej nie wymyślili Grecy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kolumny – pionowe podpory składające się z bazy, trzonu i głowicy jako element pozwalający określić porządek architektoniczny (styl) budowli. • Trzy główne style w starożytnej Grecji: dorycki, joński, koryncki. • Popularne style rzymskie: Styl kompozytowy – porządek architektoniczny, który łączy w sobie cechy stylu jońskiego i korynckiego. Styl toskański – porządek, który wykształcił się z greckiego porządku doryckiego. • Kariatydy – nietypowe kolumny. • Projektowanie w technice mieszanej kształtu oryginalnej, nietypowej kolumny inspirowanej formami przyrody i kształtami z otaczającej nas rzeczywistości. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie: kolumna; • rozróżnia style w architekturze starożytnej Grecji; • tworzy własną pracę plastyczną, prawidłowo stosując wiedzę o budowie kolumny; • tworzy prace, stosując różne techniki i narzędzia plastyczne; • wymienia trzy porządki w architekturze greckiej: dorycki, joński, koryncki; • zna budowę kolumny: baza, trzon, kapitel; • wskazuje różnice w konstrukcji kolumn reprezentujących trzy porządki; • wskazuje charakterystyczne elementy świątyni Erechtejon, posługując się pojęciem kariatydy. 	<p>1.2., 2.1., 3.1., 3.2.</p>
<p>3. Starożytność. Rzeźba Grecji i Rzymu. Portret bez upiększeń</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grecja – słynni rzeźbiarze: Fidiasz, Myron, Poliklet. • Idealizm rzeźby greckiej – przedstawianie idealnie pięknych postaci ludzkich. • Realizm rzeźby rzymskiej – rzeźbiarze starożytnego Rzymu przedstawiali ludzi takimi, jakimi byli naprawdę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rzeźbę grecką pod względem sposobu przedstawiania postaci ludzkiej i porcji; • charakteryzuje portret realistyczny w rzeźbie; • rozpoznaje i definiuje rzeźbiarski portret realistyczny – analizuje dzieło architektury starożytnego Rzymu; • określa portret jako temat dzieł sztuki; 	<p>2.1., 3.1., 3.2.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Portrety rzymskie – podkreślenie fizycznych cech starszego wieku: zmarszczek, bruzd wokół ust i na czole, zapadniętych policzków, głęboko osadzonych oczu. • Posąg konny. • Rzeźbienie w glinie płaskorzeźby – portretu realistycznego kolegi lub koleżanki. 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy portret w technice płaskorzeźby; • zna wielkich greckich rzeźbiarzy starożytnych: Fidiasza, Myrona i Polikleta, a także ich dzieła; • wymienia cechy rzymskiego portretu realistycznego. 	
<p>4. Starożytność. Malarstwo greckie. Projekt wazy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pojęcie ceramiki. • Wazy greckie jako naczynia użytkowe o różnych kształtach. • Dwa style malowania waz w starożytnej Grecji: czarnofigurowy i czerwonofigurowy. • Tematy w zdobieniach waz greckich: sceny mitologiczne, sceny z życia codziennego lub ważne wydarzenia historyczne. • Motywy dekoracyjne waz: meander, palmeta, ornament falowy i astragal. • Projektowanie kształtu i dekoracji wazy w technice <i>sgraffito</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie ceramika; • wymienia i opisuje dwa typy malarstwa wazowego: czarnofigurowy i czerwonofigurowy; • rozróżnia motywy dekoracyjne takie jak: meander, palmeta, ornament falowy i astragal; • tworzy własną pracę plastyczną, stosując greckie motywy dekoracyjne w technice <i>sgraffito</i>. 	2.1., 3.1., 3.2.

<p>5. Średniowiecze. Architektura romańska i gotycka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dwa style w sztuce średniowiecza: romański (XI–XIII wiek) oraz gotycki (XII–XV wiek). • Charakterystyczne elementy kościołów romańskich: przysadzista, zwarta bryła, małe okna, wieże zakończone hełmami, dwuspadowy dach, absyda, prezbiterium, sklepienia kolebkowe, krzyżowe i kopuły, nawy oddzielone od siebie arkadami. • Charakterystyczne elementy kościołów gotyckich: łuk ostry, łuki przyporowe, trzy portale (wejścia) zakończone łukiem ostrym o bogatej dekoracji rzeźbiarskiej, tworzące dolną część fasady świątyni, witraże i rozeta nad wejściem głównym, smukłe wieże, sklepienie żebrowe, występujące w wielu odmianach. • Wykonanie fotografii zabytków średniowiecznych o odpowiednim kadrze i kompozycji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia i opisuje dwa style w sztuce średniowiecznej: romański i gotycki; • wymienia typy budowli średniowiecznych; • opisuje kościół romański, używając pojęć: absyda, plan krzyża łacińskiego, prezbiterium, sklepienie kolebkowe, sklepienie krzyżowe, portal; • opisuje kościół gotycki, używając pojęć: absyda, plan krzyża łacińskiego, prezbiterium, portal, łuk ostry, łuki przyporowe, sklepienie żebrowe; • wymienia i opisuje polskie zabytki średniowieczne: kolegiatę w Tumie i kościół Mariacki w Krakowie. • rozpoznaje zabytki średniowiecza podczas pleneru fotograficznego. 	<p>1.1., 3.1., 3.2, 2.1.</p>
<p>6. Średniowiecze. Portal inny niż wszystkie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rzeźba średniowieczna – charakterystyka. • Portal jako ozdobne obramienie otworu wejściowego, czyli drzwi, w różnego rodzaju budowlach, np. kościołach czy ratuszach. Elementy architektoniczne tworzące portal: glify, filary, kolumny lub pilastry dźwigające nadproże lub łuk. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje religijny charakter sztuki średniowiecznej; • wie, że rzeźba średniowieczna była związana z architekturą sakralną i umieszczana w tympanonach, na kapitelach kolumn oraz wokół drzwi wejściowych, w dekoracyjnych portalach katedr i kościołów; 	<p>3.1., 3.2, 2.1.</p>

<p>• Charakterystyka portalu romańskiego.</p> <p>• Charakterystyka portalu gotyckiego.</p> <p>• Wykonanie projektu portalu w technice płaskorzeźby z kolorowej plasteliny w stylu romańskim lub gotyckim (<i>Wejście do domu radości. Wejście do domu powagi</i>).</p>	<p>• rozpoznaje i omawia zabytki rzeźby średniowiecznej: Drzwi Gnieźnieńskie, portale, ołtarz Wita Stwosza;</p> <p>• tworzy prace plastyczne, inspirowane dekoracjami, formami i motywami rzeźbiarskimi charakterystycznymi dla rzeźby średniowiecza;</p> <p>• wie, czym jest portal;</p> <p>• rozróżnia portale średniowieczne: romańskie i gotyckie.</p>	
<p>7. Średniowiecze. Zamek obronny</p>	<p>• Zamek jako zamknięty zespół budowli obronnych (np. wałów, murów, baszt itp.) oraz zabudowań mieszkalnych.</p> <p>• Zamki warowne – elementy charakterystyczne: wysokie, grube mury otaczające budowlę, wieża ostrocznej obrony – stółp, ufortyfikowane wejścia, często wyposażone w kraty (brony) i mosty zwodzone, małe otwory okienne umieszczone wysoko na zewnątrz murów, kaplica i dziedziniec, przeszkody terenowe na zewnątrz budowli (np. dodatkowe mury, wały, fosy, mosty zwodzone, ewentualnie dodatkowe fortyfikacje), mury zakończone blankami, baszty w linii murów.</p> <p>• Wykonanie przestrzennej makiety zamku średniowiecznego.</p>	<p>1.1., 3.1., 3.2, 2.1.</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy budowli średniowiecznych; • opisuje średniowieczny zamek warowny, używając pojęć: fortyfikacje, blanki, brona, stółp, fosa, most zwodzony, baszta; • potrafi wykonać makiety średniowiecznego zamku warownego.

<p>8. Średniowiecze. Średniowieczna iluminacja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Formy malarstwa średniowiecznego. • Pochodzenie i znaczenie nazwy iluminacja, czyli zdobnictwo książkowe w postaci: ozdobnych linii i inicjałów, złocień, dekoracyjnych miniatur figuralnych wykonywanych farbami wodnymi na papierze cienkim pędzelkiem. • Definicje inicjału oraz bordiury, wypełniającej marginesy. • Projektowanie barwnego inicjału lub bordiury inspirowanych wzorami średniowiecza. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje miniatury (iluminacje) jako elementy sztuki zdobienia książki; • wylicza formy średniowiecznego malarstwa: freski, obrazy sztalugowe, iluminacje (miniatury); • rozróżnia formy miniatur średniowiecznych: inicjały i bordiury; • projektuje barwny inicjał lub bordiurę, opierając się na wzorach średniowiecza. 	<p>1.2., 3.1., 3.2, 2.1.</p>
<p>9. Renesans. Sztuka renesansu: malarstwo, rzeźba, architektura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Architektura renesansu – poszukiwanie idealnych proporcji. • Wzorowanie elementów i porządków architektonicznych, a także ornamentyki na budowlach starożytnych. • Harmonia rzeźby renesansowej nawiązującej do antycznych wzorów przedstawiania człowieka. • Malarstwo renesansu – portrety, sceny religijne i mitologiczne. • Najbardziej znani i wszechstronni artyści: Leonardo da Vinci, Rafael Santi, Michał Anioł. • Opracowanie zasad perspektywy zbieżnej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, że sztuka renesansu nawiązuje do ideałów starożytności, wartości klasycznych – potrafi uzasadnić taki pogląd; • wymienia cechy budowli renesansowych: idealne proporcje, wzory starożytne; • opisuje budowlę renesansową, używając określeń: pilastry, kopuła, rotunda, latarnia, krążanki, attyka; • wymienia europejskie i polskie zabytki renesansu: Tempietto w Rzymie, Villę Rotondę w Vincenicy, krążanki zamkowe i kaplicę Zygmuntofską na Wawelu, ratusz w Zamościu i kamienice Przybyłów w Kazimierzu Dolnym; • wymienia rzeźbiarzy renesansowych i charakterystyczne rzeźby renesansu; 	<p>1.1., 3.1., 3.2,</p>

<p>10. Renesans. Architektura renesansu – projekt attyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterystyczne budowle renesansu: zamki, kamienice, ratusze, arsenały i pałace. • Zamość – miasto idealne. • Definicja attyki jako muru z gzymsem zastaniającego dach; w okresie renesansu we Włoszech i w Polsce attyki zdobiono balustradą lub dekoracyjnym grzebieniem. • Uczniowie projektują nowoczesną attykę, inspirowaną tym rodzajem renesansowej dekoracji architektonicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska najważniejszych artystów malarzy renesansu: Leonardo da Vinci, Rafael Santi, Michał Anioł. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy budowli renesansowych: idealne proporcje, wzory starożytne; • opisuje budowle renesansowe, używając określeń: pilastry, kopia, rotunda, latarnia, krużganki, attyka; • wymienia polskie zabytki renesansu: krużganki zamkowe i kaplica Zygmuntowska na Wawelu, ratusz w Zamościu i kamienice Przybyłów w Kazimierzu Dolnym; • wyjaśnia, że attyka to mur z gzymsem w formie balustrady lub dekoracyjnego grzebenia, zasłaniający dach wieńczący kamienicę; • projektuje attykę, inspirowaną się renesansowymi wzorami tego typu zwieńczeń budynków. 	<p>3.1., 3.2., 2.1.</p>
<p>11. Renesans. Malarstwo renesansu – kompozycja w kole</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przypomnienie definicji obrazu. • Kształty obrazów średniowiecznych, barokowych i klasycystycznych, współczesnych. • Tonda – obrazy bądź płaskorzeźby w kształcie koła popularne we Włoszech w renesansie. • Wykonywanie dwóch kompozycji – realistycznej i abstrakcyjnej w dowolnej technice malarskiej w kole. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska najważniejszych artystów malarzy renesansu: Leonardo da Vinci, Rafael Santi, Michał Anioł; • opisuje obrazy pod względem ich kształtu, określa wpływ funkcji na kształt obrazu; • wie, że uwarunkowania architektoniczne miały wpływ na kształty obrazów; • definiuje kształt obrazu tondo, opisuje wygląd i genezę powstania tego typu obrazów, podaje przykład takiego obrazu; • wykonuje kompozycję malarską w kole. 	<p>1.2., 3.1., 3.2., 2.1.</p>	<p>1.2., 3.1., 3.2., 2.1.</p>

<p>12. Renesans. Perspektywa zbieżna. Miasto, w którym chce się żyć</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Perspektywa jako sposób przedstawiania trójwymiarowych obiektów i przestrzeni na płaszczyźnie obrazu. • Zasady perspektywy zbieżnej. • Pojęcia linii horyzontu i punktu zbiegu. • Perspektywa z jednym punktem zbiegu. • Perspektywa czołowa i boczna. • Perspektywa żabia. • Perspektywa z lotu ptaka. • Projektowanie widoku miasta w perspektywie zbieżnej bocznej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje perspektywę zbieżną jako metodę przedstawiania przestrzeni na obrazie; • potrafi wyjaśnić zasady wykreślenia brył w perspektywie zbieżnej; • stosuje wiedzę o zasadach wykreślenia perspektyw zbieżnej w praktyce; • rozróżnia perspektywę zbieżną czołową, boczna, z lotu ptaka i żabią; • wykonuje pracę rysunkową na określony temat z zastosowaniem perspektywy zbieżnej bocznej. 	<p>3.1., 3.2, 2.1.</p>
<p>13. Barok i klasycyzm. Podobieństwa i różnice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Charakterystyka sztuki baroku (XVI–XVII wiek): bogactwo i przepych dzieł tego okresu. • Przykłady barokowego malarstwa, rzeźby i architektury. • Charakterystyka sztuki klasycyzmu: harmonijne układy symetryczne i rytmiczne, wrażenie ładu, równowagi i spokoju w dziełach tego okresu. • Przykłady klasycystycznego malarstwa, rzeźby i architektury. • Barokowe pałace i rezydencje z ogrodami. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy budowli wznoszonych w baroku: budowle sakralne, pałace i rezydencje (Wersal pod Paryżem, rezydencja króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie); • wskazuje cechy budowli klasycystycznych nawiązujące do elementów sztuki antycznej Grecji i Rzymu; • wymienia przykład polskiego zabytku klasycystycznego, np. Teatr Wielki lub pałac Na Wodzie w Łazienkach; • opisuje wybraną rzeźbę Gianlorenzo Berniniego (np. <i>Dawid</i> (kl. 5) lub <i>Ekstaza św. Teresy</i>); • wymienia najznakomitszych malarzy barokowych: Peter Paul Rubens i Rembrandt van Rijn, charakteryzuje ich dzieła; 	<p>1.1., 3.1., 3.2,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy malarstwa barokowego: bogata paleta barw, światłości i iluzja; • charakteryzuje rzeźbę klasycyzmu na podstawie pomnika księcia Józefa Poniatowskiego autorstwa Berthela Thorwaldsena; • wymienia cechy malarstwa klasycyzmu: statyka, klasyczne proporcje, stonowane barwy; • wie, że najbardziej znanym malarzem tego okresu w Polsce jest Bernardo Belotto zwany Canaletto (malarz widoków Warszawy). 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy malarstwa barokowego: bogata paleta barw, światłości i iluzja; • charakteryzuje rzeźbę klasycyzmu na podstawie pomnika księcia Józefa Poniatowskiego autorstwa Berthela Thorwaldsena; • wymienia cechy malarstwa klasycyzmu: statyka, klasyczne proporcje, stonowane barwy; • wie, że najbardziej znanym malarzem tego okresu w Polsce jest Bernardo Belotto zwany Canaletto (malarz widoków Warszawy). 	3.1., 3.2, 2.1.
<p>14. Barok i klasycyzm. Rama lustra w barokowym stylu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Termin barok jako określenie oryginalności, nieregularności i fantazyjności form, które pojawiły się w sztuce. • Ważna rola dekoracji rzeźbiarskiej w architekturze, rzeźbie i rzemiośle artystycznym baroku. • Rodzaje dekoracji architektonicznej: kartusz, feston, girlanda, kampanula, putto. • Projektowanie i wykonanie ramy do lustra w stylu barokowym. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia ogólne cechy dzieł barokowych: dynamika, dekoracyjność, asymetria, kontrasty; • rozpoznaje typowe dekoracje i ornamenty barokowe; • stosuje wiedzę o cechach charakterystycznych dla epoki baroku do wykonania pracy plastycznej. 	3.1., 3.2, 2.1.
<p>15. Barok i klasycyzm. Projekt tapety</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólne cechy sztuki baroku. • Charakterystyka sztuki klasycyzmu. • Cechy malarstwa klasycyzmu: statyka, klasyczne proporcje, stonowane barwy. • Cechy malarstwa barokowego: bogata paleta barw, światłości i iluzja. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia ogólne cechy dzieł barokowych: dynamika, dekoracyjność, asymetria, kontrasty; • opisuje dzieła klasycystyczne i charakteryzuje ich cechy: statyka, harmonia, inspiracje antyczne, umiar, stonowanie, symetria; • charakteryzuje cechy malarstwa barokowego: bogata paleta barw, światłości i iluzja; 	3.1., 3.2, 2.1.

	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt wzorów dekoracyjnych, które mogłyby ozdobić tapetę w stylu barokowym lub klasycystycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia cechy malarstwa klasycyzmu: statyka, klasyczne proporcje, stonowane barwy; • potrafi wykonać pracę plastyczną z zastosowaniem motywów, dekoracji, elementów kompozycyjnych charakterystycznych dla sztuki baroku lub klasycyzmu. 	1.2., 3.1., 3.2, 2.1.
<p>16. Barok i klasycyzm. Projekt parteru ogrodowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ogrody barokowe jako rozległe układy obejmujące aleje dojazdowe, dziedzińce, pałac oraz salony ogrodowy z ozdobnym parterem, alejami i gabinetami ogrodowymi. • Charakterystyczne cechy typowych ogrodów francuskich: regularna kompozycja, zwykle symetryczna względem głównej alejki biegnącej przez środek ogrodu, formowane i równo strzyżone drzewa i krzewy, aleje, szpalery, labirynty i punkty widokowe. • Parter ogrodowy jako ułożony według określonego wzoru dywan roślinny. • Zespoły pałacowo-ogrodowe w Europie: Wersal we Francji, w Polsce – Wilanów. • Wykonanie pracy plastycznej – planu (widok z góry) parteru ogrodu barokowego w technice kolażu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia charakterystyczne cechy ogrodu barokowego (francuskiego): powiązanie z architekturą pałacową, rozległy i skomplikowany układ obejmujący aleje, dziedzińce, salony ogrodowe z parterami, gabinetami i boskietami; • wymienia najbardziej znane ogrody barokowe: Wersal we Francji, a w Polsce – Wilanów; • zna znaczenie pojęć: parter ogrodowy, gabinety, boskiety; • potrafi zaplanować ogród barokowy, posługując się zdobytą na ten temat wiedzą, dotyczącą np. parterów ogrodowych. 	

<p>17. Sztuka XIX wieku – główne style i kierunki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • XIX wiek – tendencje w architekturze i rzeźbie nawiązywały do stylów z poprzednich epok. • Rozwój malarstwa – obrazy sztalugowe, reprezentujące różne style i kierunki. • Romantyzm jako wyraz oryginalności twórczej artystów i ich indywidualnych przeżyć. Przedstawiciel: Eugène Delacroix (dzieło: <i>Wolność wiodąca lud na barykady</i>) • Piotr Michałowski – polski przedstawiciel romantyzmu. • Realizm – obrazy związane z rzeczywistością ukazywały codzienne życie ludzi, ich ciężką pracę, zwyczaję itp. Przedstawiciel: Gustave Courbet (dzieło: <i>Kamieniarze</i>). • Impresjonizm – obrazy przedstawiały zmienność natury, wzajemne relacje światła i cienia w otoczeniu, zmiany koloru w zależności od pory dnia. Głęboka obrazu budowana była za pomocą barw, których starano się nie mieszać na palecie, lecz kłaść je bezpośrednio na płótno w różnym kierunku i kształcie. Przedstawiciel: Claude Monet (dzieło: <i>Impresja, wschód słońca</i>). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ogólnie sztukę XIX wieku; • wie, jaka była rola malarstwa, a jaka – architektury w sztuce tego okresu; • wymienia tendencje w architekturze: neogotyki, eklektyzm; • opisuje twórczość Augusta Rodina; • wyjaśnia pojęcie <i>romantyzm</i>, opisuje, na czym polega tendencja w malarstwie objęta tą nazwą, wymienia dzieła twórców romantyzmu: Eugène Delacroix <i>Wolność wiodąca lud na barykady</i>, Piotr Michałowski <i>Bitwa pod Somosierrą</i>; • wie, co w malarstwie oznacza termin realizm – różnicza dwa znaczenia tego określenia – obraz realistyczny jako dzieło przedstawiające wiernie rzeczywistość, i jako dzieło z nurtu realizmu, czyli ukazujące codzienne życie ludzi, ich ciężką pracę, zwyczaję itp.; • wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego, zna założenia tego kierunku; • zna imię i nazwisko (Claude Monet) twórcy obrazu, od którego pochodzi nazwa impresjonizmu, wymienia tytuł tego dzieła: <i>Impresja, wschód słońca</i>. 	<p>3.1., 3.2,</p>
--	--	---	-------------------

<p>18. Sztuka XIX wieku. To robi wrażenie – interpretacja obrazu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza poszczególnych dzieł XIX-wiecznych artystów malarzy przedstawionych w podręczniku: Eugène Delacroix <i>Wolność wiodąca lud na barykady</i>, Piotr Michałowski <i>Bitwa pod Somosierrą</i>, Gustave Courbet <i>Kamieniarze</i>, Claude Monet <i>Impresja, wschód słońca</i>, Vincent van Gogh <i>Gwiaździsta noc</i>, Paul Gauguin <i>Skąd przyszliśmy? Kim jesteśmy? Dokąd idziemy?</i> • Twórcza interpretacja wybranego obrazu XIX-wiecznego artysty w technice malarskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie romantyzm i wymienia dzieła twórców romantyzmu: Eugène Delacroix <i>Wolność wiodąca lud na barykady</i>, Piotr Michałowski <i>Bitwa pod Somosierrą</i>; • wie, co w malarstwie oznacza termin realizm – rozróżnia dwa znaczenia tego określenia – obraz realistyczny jako dzieło przedstawiające wiernie rzeczywistość, i jako dzieło z nurtu realizmu, czyli ukazujące codzienne życie ludzi, ich ciężką pracę, zwyczaj itp.; • wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego, zna założenia tego kierunku oraz imię i nazwisko (Claude Monet) autora obrazu, od którego pochodzi nazwa impresjonizmu, i wymienia tytuł tego dzieła: <i>Impresja, wschód słońca</i>; • zna twórców postimpresjonistycznych: Vincenta van Gogha, Paula Gauguina i przykłady ich twórczości; • twórczo interpretuje wybrany obraz XIX-wiecznego artysty w technice malarskiej. 	<p>1.2., 3.1., 3.2, 2.1.</p>
<p>19. Sztuka XIX wieku. Nowe metody malowania – dywizjonizm i pointylyzm</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dywizjonizm jako metoda malarska polegająca na nakładaniu farb na płótno drobnymi plamami czystych kolorów, które – obserwowane z pewnej odległości – mieszają się w siatkówce oka widza, tworząc inne kolory. • Impresjoniści – artyści, którzy zapoczątkowali dywizjonizm w malarstwie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego, zna założenia tego kierunku (studiowanie zmienności natury, wzajemnych relacji światła i cienia w otoczeniu, zmian koloru w zależności od pory dnia); • wymienia imię i nazwisko autora obrazu, od którego pochodzi nazwa impresjonizm – Claude Monet i tytuł tego dzieła: <i>Impresja, wschód słońca</i>; 	<p>3.1., 3.2, 2.1.</p>

<p>20. Sztuka XIX wieku. Mój pokój. Inspirująca twórczość Vincenta van Gogha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sylwetka artysty: Claude Monet, np. <i>Budynek Parlamentu w Londynie lub Nenufary</i>. • Puentylizm lub pointyilizm (z jęz. francuskiego pointiller [czyt.: puę-tije] – kropkować, punktować) – to technika stanowiąca rozwinięcie dywizjonizmu. Technika ta była stosowana przez neoimpresjonistów. • Sylwetka artysty: Georges Seurat <i>Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte</i>. • Inspirowanie się obrazami impresjonistów, postimpresjonistów i malowanie martwej natury lub pejzażu metodą dywizjonizmu lub pointyilizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i opisuje nowe metody malowania: dywizjonizm i pointyilizm; • potrafi zastosować te metody we własnym działaniu plastycznym; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i opisuje nowe metody malowania: dywizjonizm i pointyilizm; • potrafi zastosować te metody we własnym działaniu plastycznym; • zna twórcę postimpresjonistycznego Vincenta van Gogha, charakteryzuje krótko jego twórczość; • rozumie pojęcie ekspresja na podstawie twórczości Vincenta van Gogha; • wie, na czym polega technika <i>impasto</i> – analizuje dzieła malarskie Vincenta van Gogha. 	<p>1.2., 3.1., 3.2, 2.1.</p>
---	---	--	--	------------------------------

	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystywanie techniki pointylizmu, <i>impastu</i>, stosowanie ekspresyjnej i kontrastowej gamy barwnej. 		
<p>21. Sztuka XX wieku – nowe style</p>	<ul style="list-style-type: none"> Cechy architektury XX wieku i przykłady budowli. Twórczość trzech wielkich rzeźbiarzy XX wieku – Constantina Brâncuși, Henry Moore’a i Aleksandra Caldera. Fowizm, abstrakcjonizm – podobieństwa i różnice między kierunkami w malarstwie XX wieku. Charakterystyka obrazów kubiistycznych Informel, pop-art., op-art. – cechy kierunków. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> zna, wymienia, charakteryzuje wybrane kierunki malarstwa XX wieku, takie jak fowizm, abstrakcjonizm, kubizm, informel, pop-art, op-art.; wymienia wybrane budowle XX wieku, określa materiały budowlane, z jakich powstały i główne cechy stylowe tych budowli (willa Kaufmanna, opera w Sydney, Wielka Arka w Paryżu); wymienia nazwiska wybitnych rzeźbiarzy XX wieku i opisuje ich twórczość (Constantin Brâncuși, Henry Moore i Aleksander Calder). 	3.1., 3.2,
<p>22. Sztuka XX wieku Architektura jak z bajki. Antonio Gaudi i Friedensreich Hundertwasser</p>	<ul style="list-style-type: none"> Przemiany w architekturze XX wieku: uproszczona forma budowli, tanie, lekkie i bardziej funkcjonalne materiały. Twórczość dwóch artystów architektów: Antonio Gaudiego oraz Friedensreicha Hundertwassera na tle uproszczonych, geometrycznych form architektury XX wieku. Charakterystyka twórczości Antonio Gaudiego. Charakterystyka twórczości Friedensreicha Hundertwassera. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia wybrane budowle XX wieku, określa materiały budowlane, z jakich powstały, i główne cechy stylowe tych budowli (willa Kaufmanna, opera w Sydney, Wielka Arka w Paryżu); opisuje twórczość architektów XX wieku Antonio Gaudiego i Friedensreicha Hundertwassera; wie, czym się wyróżniają dzieła architektoniczne wymienionych twórców na tle innych budowli współczesnych; wykonuje makietę oryginalnej, kolorowej budowli inspirowanej twórczością Antonio Gaudiego i Friedensreicha Hundertwassera. 	1.2., 3.1., 3.2, 2.1.

<p>23. Sztuka XX wieku. Relief konstruktywistyczny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie makiety budowli inspirowanej twórczością A. Gaudiego i F. Hundertwassera. • Konstruktywizm jako kierunek w sztuce abstrakcyjnej – najważniejsze cechy: rodzaj abstrakcji geometrycznej, obrazy przedstawiające proste elementy geometryczne, całkowita rezygnacja z przedstawiania rzeczywistości. • Twórczość Henryka Stażewskiego – jednego z najbardziej znanych przedstawicieli konstruktywizmu w Polsce (m.in. kompozycje reliefowe, płaskorzeźby wykonywane na drewnianej lub metalowej płycie). • Wykonanie reliefu przestrzennego w kompozycji rytmicznej inspirowanego twórczością konstruktywistyczną. 	<p>1.1., 1.2., 3.1., 3.2, 2.1.</p>
<p>24. Sztuka XX wieku. Kierunki w malarstwie. Projekt op-art</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zdefiniowanie złudzenia optycznego. • Op-art (optical art – sztuka optyczna, wzrokowa) jako odmiana abstrakcjonizmu geometrycznego wywołującego złudzenia optyczne (wrażenia głębi, ruchu, wirowania, wibrowania itp. przedstawianych na nim elementów). • Op-art. sztuka często tworzona za pomocą komputera. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wybrane kierunki malarstwa XX wieku: abstrakcjonizm, konstruktywizm; • odróżnia abstrakcję geometryczną od innych rodzajów abstrakcji; • potrafi przełożyć zasady wybranych kierunków malarstwa XX wieku na własną działalność plastyczną; • tworzy relief inspirowany konstruktywistycznymi dziełami Henryka Stażewskiego. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje op-art jako kierunek malarstwa XX wieku; • potrafi zastosować zasady poszczególnych, poznanych kierunków malarstwa XX wieku we własnej działalności plastycznej; • tworzy dzieło w stylu op-art, wykorzystując złudzenia optyczne; • stosuje do wykonania pracy narzędzia programu graficznego.
		<p>1.2., 3.1., 3.2, 2.1., 2.2.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie pracy graficznej w stylu op-art z zastosowaniem narzędzi programu graficznego; wykorzystanie określonego złudzenia optycznego. 		
<p>25. Sztuka XX wieku: obrazy bezkształtne i popularne</p>	<ul style="list-style-type: none"> Informel lub art informel jako kierunek w malarstwie, proponujący obrazy nieplanowane, malowane spontanicznie zgodnie z tym, co w danej chwili wydawało się właściwe artysty. Obrazy w stylu informel – płótna pokrywane barwnymi plamami, liniami – farby wylewane bezpośrednio na podłoże w celu pozostawienia na nim barwnych śladów. Przedstawiciel: Jackson Pollock. Pop-art. odpowiedzią artystów na konsumpcyjny charakter zachodniej cywilizacji: malowanie dowolnie zestawionych fragmentów reklam i komiksów, przedstawianie dokładnie odwzorowanych przedmiotów codziennego użytku. Przedstawiciel: Andy Warhol. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wybrane kierunki malarstwa XX wieku, takie jak informel i pop-art; wymienia cechy dzieł Jacksona Pollocka; opisuje dzieła Andy'ego Warhola; potrafi zastosować zasady poszczególnych, poznanych kierunków malarstwa XX wieku we własnej działalności plastycznej: wykonuje kompozycję w stylu informel lub pop-art; wykorzystuje do wykonania pracy narzędzia komputerowego programu graficznego. 	<p>1.2., 3.1., 3.2, 2.1., 2.2.</p>
<p>26. Obrazy i mapy myśli</p>	<ul style="list-style-type: none"> Przypomnienie wiadomości na temat elementów formy plastycznej dzieła sztuki malarskiej, takich jak: kompozycja, przestrzeń, perspektywa, gama barwna, rodzaje plam barwnych, światło. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa środki plastyczne w dziele malarskim (linia, plama barwna, kolorystyka, kompozycja, perspektywa, światło); wymienia tematy dzieł malarskich; 	<p>1.2., 3.1., 3.2,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Powtórzenie informacji dotyczących tematyki dzieł sztuki malarskiej. • Informacje na temat metody zapamiętywania i przyswajania wiadomości nazywanej mapą myśli (lub mapą mentalną). • Stosowanie metody mapy mentalnej do określenia cech charakterystycznych dzieła sztuki malarskiej (podstawa do opisu lub analizy dzieła). 	<ul style="list-style-type: none"> • określa styl dzieła malarskiego i kierunek, jaki ukształtował jego formę i treść; • używa map myśli do określenia cech obrazów i analizy ich elementów. 	
27. Opisujemy obrazy	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie i analiza map myśli. • Elementy opisu (lub analizy) dzieła malarskiego. • Mapa myśli dotycząca danego obrazu podstawą do jego szerszego opisu (analizy). • Wykonanie opisu wybranego obrazu: autor, tytuł i czas powstania; tendencje artystyczne, które wpłynęły na formę obrazu; technika wykonania, wymiary i miejsce przechowywania (np. nazwa muzeum); temat obrazu i dokładny opis tego, co na nim widzimy; • określenie kompozycji i zastosowanych środków artystycznych: linii, plam, kolorystyki, faktury, sposobu przedstawienia przestrzeni i rodzaju światła; opis symboli lub historii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa środki plastyczne w dziele malarskim (linia, plama barwna, kolorystyka, kompozycja, perspektywa i światło); • wymienia tematy dzieł malarskich; • określa styl dzieła malarskiego i kierunek, jaki ukształtował jego formę i treść; • używa map myśli do określenia cech obrazów i analizy ich elementów; • opisuje dzieło sztuki malarskiej w formie podstawowej analizy. 	1.2., 3.1., 3.2,

	<p>przedstawionych postaci czy przedmiotów; własne wrażenia, opinia na temat dzieła i jej uzasadnienie.</p>	
<p>28. Muzeum. Odwiedzamy muzea w rzeczywistości wirtualnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie terminu muzeum. • Historia, rola i funkcje muzeum. • Edukacyjna funkcja muzeów. • Muzea narodowe i ich znaczenie dla kultury narodu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi zdefiniować termin muzeum; charakteryzuje krótko historię muzeum; • rozumie rolę i funkcje muzeów we współczesnym świecie; • wymienia funkcje edukacyjne muzeum; • wie, czym jest muzeum narodowe. <p>1.2., 3.1.,</p>
<p>29. Muzeum. Wystawa nietypowych dzieł</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Definicje: wystawa stała, galeria, wystawa czasowa. • Wernisaż jako uroczyste otwarcie wystawy. • Funkcja kuratora wystawy. • Organizacja wystawy prac uczniów na terenie szkoły połączona z uroczystym wernisażem (i – ewentualnie – z aukcją). 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami: wystawa stała, czasowa, galeria, wernisaż; • zna rolę i zadania kuratora wystawy; • czynnie uczestniczy w organizowaniu wystawy w swojej szkole. <p>1.1., 1.2., 2.2.,</p>
<p>30. Sylwetki wybranych polskich twórców ludowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pojęcie etnografii. • Cele i funkcje muzeum etnograficznego. • Rola muzeów etnograficznych w obecnych czasach. • Sylwetki i dzieła twórców ludowych – Katarzyny Gawłowej, Eweliny Pęksowej lub Romana Śledzia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest i jaką pełni funkcję muzeum etnograficzne; • zna nazwiska i krótko charakteryzuje twórczość wybranych artystów ludowych: Katarzyny Gawłowej, Eweliny Pęksowej i Romana Śledzia; • wypowiada się na temat filmu o twórczości Eweliny Pęksowej. <p>1.1., 1.2.,</p>

<p>31. Czy znasz wszystkie tajemnice sztuk plastycznych? Wielki quiz – powtórzenie materiału</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Projekcja filmu dokumentalnego <i>Sztuka ludowa i naiwna Ewelina Pęksowa</i> (reżyseria: Roman Wikieł, rok produkcji: 2006, producent: Narodowy Instytut Audiowizualny, czas trwania: 28'03"; film dostępny w Internecie). • Wykonywanie zadań-zagadek z quizu <i>Sprawdź, czy znasz już wszystkie tajemnice sztuk plastycznych</i>, dotyczących zagadnień poznanych w klasach 4-6 takich jak: kreska, barwa, przestrzeń, kompozycja, światło, a także dziedziny sztuki, opis obrazu, tematy dzieł sztuki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnienia pojęcie kreski, wymienia jej rodzaje; • rozumie, czym jest barwa, jakie są rodzaje barw i gamy barwne; • definiuje termin: kompozycja; • wymienia rodzaje kompozycji; • zna określenia dotyczące rodzajów światła w dziele malarskim; • wymienia i opisuje rodzaje perspektywy; • systematyzuje i porządkuje wiedzę dotyczącą dziedziny sztuki; • wymienia tematy dzieł sztuki; • potrafi opisać obraz z uwzględnieniem plastycznych środków formalnych. 	<p>1.1., 1.2., 3.1., 3.2.,</p>
---	---	---	--------------------------------

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI